

Guvernul Republicii Moldova
Ministerul Educației

Proiect

Strategia consolidată
de dezvoltare a învățământului
pentru anii 2010–2015

Chișinău, 2010

Cuprins

1. Introducere	3
2. Scopul Strategiei	3
3. Obiectivele generale și principiile fundamentale ale Strategiei	4
4. Domeniile de intervenție și grupurile țintă.....	4
5. Situația actuală în sistemul de învățământ	5
5.1. Cadrul legislativ și normativ	5
5.2. Tendințe demografice.....	6
5.3. Tendințe economice	7
5.4. Aspecte privind forța de muncă și șomaj	8
5.5. Accesul la studii și calitatea educației.....	8
5.5.1. Educația și dezvoltarea timpurie	9
5.5.2. Învățământul primar și secundar general.....	11
5.5.3. Educația și dezvoltarea copilului aflat în dificultate	13
5.5.4. Învățământul secundar profesional și mediu de specialitate	15
5.5.6. Învățământul superior.....	17
5.6. Analiza SWOT a sistemului de învățământ	20
6. Direcțiile prioritare și rezultatele scontate	27
6.1. Asigurarea unei dezvoltări durabile a sistemului de învățământ	27
6.2. Extinderea accesului la educația timpurie de calitate	31
6.3. Formarea și dezvoltarea de școli prietenoase copilului.....	33
6.4. Educația și susținerea copiilor aflați în dificultate	40
6.5. Sporirea nivelului de pregătire profesională în învățământul vocațional și tehnic	41
6.6. Integrarea învățământului superior în spațiul european al învățării și cercetării ..	45
6.7. Extinderea și diversificarea sistemului de instruire a adulților	50
7. Estimarea impactului și a costurilor privind implementarea strategiei.....	52
7.1. Impactul și avantajele implementării	52
7.2. Costurile implementării strategiei	53
8. Managementul și monitorizarea proceselor de implementare a Strategiei	53
9. Riscuri în procesul de implementare a Strategiei.....	54
Anexa 1. Indicatorii de bază ce caracterizează funcționarea sistemului educațional	56
Anexa 2. Distribuirea alocărilor de mijloace financiare pe programe de cheltuieli în domeniul educației pe anii 2010–2013.....	60
Anexa 3. Lista indicatorilor de evaluare și monitorizare	61

1. Introducere

1. Sistemul de învățământ are un rol primordial în crearea premiselor pentru o dezvoltare umană durabilă și edificarea unei societăți bazate pe cunoaștere. Calitatea educației determină în mare măsură calitatea vieții și creează oportunități pentru realizarea în volum deplin a capacităților fiecărui cetățean.

2. La etapa actuală de dezvoltare a Republicii Moldova, educația reprezintă o prioritate națională, devenind factorul de bază în transmiterea și crearea de noi valori culturale și general-umane, de reproducere și de dezvoltare a capitalului uman, de realizare a idealului și a obiectivelor educaționale, de formare a conștiinței și identității naționale, promovării aspirațiilor de integrare europeană.

3. Strategia consolidată de dezvoltare a învățământului pentru anii 2010–2015 (în continuare Strategia) constituie un document fundamental de politici educaționale, care definește orientările și direcțiile prioritare de dezvoltare a sistemului de învățământ din Republica Moldova în perspectiva integrării europene.

4. Poziționările de bază, care determină stipulările principale ale Strategiei, se axează pe asigurarea unei inerconexiuni puternice între specificul contextului național și tendințele europene și cele globale de dezvoltare a învățământului.

5. Elaborarea Strategiei se întemeiază pe experiența națională și internațională din domeniu, cercetările științifice fundamentale și aplicative, necesitățile sociale și educaționale, pe principiile unanim recunoscute cu privire la drepturile omului și ale copilului.

6. Cadrul normativ-juridic în baza căruia a fost elaborată Strategia include principalele documente de politici, care determină dezvoltarea socială și economică a Republicii Moldova pentru următorii ani, în special cele ce țin de realizarea Obiectivelor de Dezvoltare ale Mileniului în Republica Moldova și prevederilor Strategiei naționale „Educație Pentru Toți”.

2. Scopul Strategiei

7. Scopul Strategiei constă în:

(i) stabilirea direcțiilor prioritare de dezvoltare a învățământului din Republica Moldova și a mecanismelor de realizare a acestora;

(ii) asigurarea unei dezvoltări durabile a sistemului de învățământ în vederea formării unei personalități integre, active, sociale și creative – factorii principali ai dezvoltării umane și ai progresului social-economic al țării –, în baza principiului „învățământul – prima prioritate a statului”.

8. În baza Strategiei vor fi elaborate programe raionale/municipale și instituționale de dezvoltare. Procesele de implementare a Strategiei vor fi organizate în baza unui Plan acțiuni ce va include componentele tactice și operaționale ale politicilor educaționale ale statului.

9. Finanțarea proceselor de implementare a Strategiei va fi efectuată de la bugetul de stat, bugetele locale, prin atragerea de granturi, sponsorizări și alte surse legale, accentul punându-se pe metodele de bugetare bazate pe proiecte, programe și performanță.

3. Obiectivele generale și principiile fundamentale ale Strategiei

10. Obiectivele generale ale Strategiei sunt:

(i) Modernizarea sistemului educațional din Republica Moldova în scopul asigurării unei dezvoltări umane durabile prin asigurarea accesului echitabil și nediscriminatoriu la studii de calitate la toate nivelele de învățământ.

(ii) Asigurarea unei educații preșcolare, primare și secundare de calitate pentru toți copiii prin dezvoltarea unor școli prietenoase copilului și extinderea practicilor educației incluzive.

(iii) Dezvoltarea învățământului vocațional și tehnic în conformitate cu prevederile procesului de la Copenhaga și racordarea lui la necesitățile pieții muncii.

(iv) Realizarea în volum deplin a prevederilor Procesului de la Bologna și dezvoltarea în continuare a învățământului superior prin integrarea instruirii și cercetării, extinderea conexiunilor instituțiilor de învățământ cu mediul economic.

(v) Extinderea și diversificarea sistemului de instruire a adulților pe întreg parcursul vieții din perspectiva formării generale și formării profesionale continue în corespundere cu nevoile persoanei și necesitățile socio-economice.

11. În procesul implementării Strategiei vor fi respectate următoarele principii:

(i) principiul drepturilor egale în domeniul educației și dezvoltarea la maxim a potențialului fiecărei persoane;

(ii) principiul nondiscriminării și al accesului liber la educația de calitate pentru toate persoanele, indiferent de locul de trai (urban sau rural), nivelul de dezvoltare, veniturile familiei, sex, origine etnică, limba vorbită etc.;

(iii) principiul integrării persoanelor cu cerințe educaționale speciale în sistemul general de învățământ;

(iv) principiul centrării pe nevoile persoanei, societății și ale statului;

(v) principiul dezvoltării în continuare a sistemului de valori naționale și asigurării unui spațiu educațional unic;

(vi) principiul flexibilității programelor educaționale, modernizarea lor în funcție de necesitățile actuale și de resursele bugetare disponibile, de posibilitățile cognitive ale fiecărei persoane etc.;

(vii) principiul descentralizării serviciilor educaționale și creșterii gradului de autonomie a instituțiilor de învățământ;

(viii) principiul parteneriatului social, intervenției multisectoriale, interdisciplinare și timpurii în dezvoltarea copilului;

(ix) principiul asigurării calității în sistemul de învățământ;

(x) principiul integrării învățământului național în spațiul educațional din Europa.

4. Domeniile de intervenție și grupurile țintă

12. Principalele domenii de intervenție ale Strategiei sunt:

(i) cadrul legislativ și normativ;

(ii) cadrul instituțional și de reglementare;

(iii) cadrul curricular;

(iv) formarea inițială și continuă a cadrelor didactice și științifice;

(v) sistemul de elaborare și asigurare cu manuale și materiale didactice;

- (vi) mobilizarea opiniei publice și dezvoltarea parteneriatelor;
- (vii) relațiile internaționale.

13. Grupurile țintă ale Strategiei sunt:

- (i) copiii, elevii, studenții, masteranzii, doctoranzii, cursanții și audienții;
- (ii) comunitățile și părinții;
- (iii) cadrele didactice, administrative și tehnice din învățământ;
- (iv) factorii de decizie de nivel central și local.

5. Situația actuală în sistemul de învățământ

5.1. Cadrul legislativ și normativ

14. Cadrul legislativ și normativ în domeniul învățământului se află la etapa de formare și dezvoltare. În acest context, documentele principale, care au stat la baza elaborării Strategiei sunt:

(i) Hotărârea Guvernului nr. 410 din 4 aprilie 2003 “Cu privire la aprobarea Strategiei naționale “Educație pentru toți” (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2003, nr. 70–72, art. 441);

(ii) Hotărârea Guvernului nr. 727 din 16 iunie 2003 “Despre aprobarea Strategiei naționale privind protecția copilului și familiei” (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2003, nr. 126, art. 774);

(iii) Hotărârea Guvernului nr. 242 din 1 martie 2005 “Cu privire la aprobarea Programului Național “Satul Moldovenesc” (2005–2015)” (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2005, nr. 71, art. 471);

(iv) Hotărârea Guvernului nr. 288 din 15 martie 2005 „Cu privire la aprobarea Obiectivelor de Dezvoltare ale Mileniului în Republica Moldova până în 2015 și a Primului Raport Național “Obiectivele de Dezvoltare ale Mileniului în Republica Moldova”.

(v) Hotărârea Guvernului nr. 863 din 16 august 2005 cu privire la aprobarea Programului de modernizare a sistemului educațional în Republica Moldova (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2005, nr. 113, art. 936);

(vi) Hotărârea Guvernului nr. 784 din 9 iulie 2007 pentru aprobarea Strategiei naționale și a Planului de acțiuni privind reforma sistemului rezidențial de îngrijire a copilului pe anii 2007–2012 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2007, nr. 103–106, art. 823);

(vii) Hotărârea Guvernului nr. 995 din 3 septembrie 2007 cu privire la aprobarea Planului național de acțiuni comunitare pentru susținerea copiilor aflați în dificultate pe anii 2007–2014 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2007, nr. 141–145, art. 1028);

(viii) Legea nr. 295 din 21 decembrie 2007 pentru aprobarea Strategiei naționale de dezvoltare pe anii 2008–2011 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2008, nr. 18–20, art. 57);

(ix) Hotărârea Guvernului nr. 191 din 25 februarie 2008 pentru aprobarea Planului de acțiuni privind implementarea Strategiei naționale de dezvoltare pe anii 2008–2011 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2008, nr. 42–44, art. 257);

(x) Hotărârea Guvernului nr. 1344 din 1 decembrie 2008 cu privire la aprobarea Planului național de acțiuni în domeniul prevenirii și combaterii violenței împotriva copilului

pentru perioada 2009–2011 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2008, nr. 218–220, art. 1362);

(xi) Legea nr. 25 din 3 februarie 2009 “Privind aprobarea Strategiei naționale pentru tineret pe anii 2009–2013” (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2009, nr. 68, art. 192);

(xii) Hotărârea Guvernului nr. 933 din 31 decembrie 2009 cu privire la aprobarea Programului național de asigurare a egalității de gen pe anii 2010–2015 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2010, nr. 5–7, art. 27);

(xiii) Hotărârea Guvernului nr. 450 din 2 iunie 2010 pentru aprobarea Planului național de acțiuni cu privire la protecția copiilor rămași fără îngrijirea părinților pentru anii 2010–2011 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2010, nr. 87–90, art. 519);

(xiv) Programul de activitate al Guvernului Republicii Moldova „Integrarea Europeană: Libertate, Democrație, Bunăstare”, 2009–2013 (www.gov.md);

(xv) Relansăm Moldova. Priorități de dezvoltare pe termen mediu, 24 martie 2010 (www.gov.md).

5.2. Tendințe demografice

15. Numărul populației totale a Republicii Moldova, s-a coborât către anul 2009 la 3567,5 mii de locuitori ca urmare a unei tendințe de scădere, care a început să se manifeste din anul 1990. O cauza a acestui fenomen este sporul natural negativ cu efecte ulterioare și în creșterea coeficientului de îmbătrânire a populației, care a înregistrat o creștere de la 12,8 în anul 1990 la 13,7 în anul 2008. Aceste aspecte evidențiază faptul că și Republica Moldova se înscrie în tendințele generale de îmbătrânire a populației cu care se confruntă mai multe țări cu toate implicațiile pe care le are acest fenomen în ceea ce privește dezvoltarea sectorului educațional

16. În ceea ce privește structura populației pe medii rezidențiale, sexe și grupe de vârstă, situația se prezintă în felul următor:

(i) Începând cu anul 1990 se înregistrează o tendință de scădere considerabilă a populației ce trăiește în mediul urban și o creștere a ponderii populației ce trăiește în mediul rural. Astfel, în conformitate cu recensământul din anul 2004, 41% din totalul populației Republicii Moldova se află în mediul urban și 59% se află în mediul rural, față de datele înregistrate în anul 1990, conform cărora 47,1% din populație trăia în mediul urban și 52,9% din populație trăia în mediul rural. Populația urbană, la rândul său, prezintă un nivel înalt de concentrare geografică, circa 60% din aceasta locuind în municipiul Chișinău. În anul 2009 populația din mediul urban reprezenta 41,4% din total și, respectiv – 58,6% cea din mediul rural.

(ii) Conform datelor statistice, nu s-au înregistrat schimbări semnificative în structura populației pe sexe, bărbații reprezentând în anul 1990 circa 47,6 % în totalul populației și 48,1% în anul 2009, în timp ce ponderea populației feminine scade de la 52,4% în anul 1990 la 51,9% în anul 2009.

(iii) În perioada anilor 1990–2009 se înregistrează o tendință de scădere a populației din grupele de vârstă 5–14 și 15–19 de ani, în timp ce pentru grupele de vârstă 20–29 de ani se atestă o creștere ușoară. Începând cu anul 2005 a început să se manifeste o creștere a numărului populației din grupele de vârstă 0–4 ani, fapt ce necesită noi abordări în proiectarea rețelei de instituții și servicii destinate educației și dezvoltării timpurii.

17. Analiza tendințelor demografice pe diferite categorii de vârstă indică păstrarea numărului relativ redus al populației școlare în următorii ani, cu efecte imediate asupra

instituțiilor de învățământ, fiind afectate, în principal, școlile din învățământul primar și gimnazial, cât liceele din localitățile rurale. În anul 2009 numărul copiilor de vârstă 5–9 ani era mai mic fata de anul 2001 cu 31,6% și, respectiv, cu 33,3% pentru grupa de vârstă 10–14 ani. În termeni ai economiei educației, micșorarea numărului populației școlare pe grupa de vârstă 10–14 ani cu circa 184,2 mii în 2009 fata de anul 2001, echivalează ipotetic cu faptul că în sistem ar putea fi cu 6800 de clase complete de elevi mai puțin, dacă media de completare a acestora ar fi de 20 elevi, ceea ce ar putea duce la reducerea a circa 9,1 mii posturi didactice.

5.3. Tendințe economice

18. Moldova a parcurs o perioadă de tranziție dificilă, cu o scădere cumulativă a produsului intern brut (PIB) de circa 66% între anii 1990 și 1999. Începând cu anul 2000, economia țării a înregistrat o tendință de creștere. Dacă în perioada colapsului economic acut din anii 1992–1999 PIB s-a redus cu aproape 60%, atunci în perioada 2000–2008 PIB a acumulat o creștere reală de circa 52%.

19. Însă, economia Republicii Moldova s-a dovedit a fi vulnerabilă în fața crizei din anii 2008–2009. În termeni reali, la sfârșitul anului 2009, PIB pe cap de locuitor s-a redus cu circa 9%. Această reducere a impus necesitatea redirecționării mijloacelor financiare disponibile către satisfacerea necesităților curente ale sistemului de învățământ, problemele de dezvoltare strategică urmând a fi soluționate după relansarea economiei moldovenești.

20. În pofida dificultăților de ordin economic, pe parcursul anilor 2000–2008, autoritățile Republicii Moldova au asigurat o creștere constantă a mijloacelor financiare alocate învățământului. Astfel, pe parcursul anilor 2005–2008, ponderea cheltuielilor publice pentru învățământ în PIB a crescut de la 6,8% până la 8,2%. Însă, această creștere nu a fost urmată și de o creștere a ratei brute de înrolare în toate nivelurile de învățământ. Astfel, pe parcursul anilor 2005–2008, ponderea cheltuielilor publice pentru învățământ în PIB a crescut de la 6,8% până la 8,2%, însă tot în acești ani rata brută de înrolare în toate nivelurile de învățământ a scăzut de la 71,7% până la 69,8%.

21. Ca urmare a crizelor economice, sărăcia a crescut dramatic între anii 1998–1999, apoi a început să scadă începând cu anul 2001, pe de o parte datorită înregistrării unei anumite creșteri economice, dar și ca urmare a creșterii fenomenului de migrație a forței de muncă și a veniturilor corespunzătoare trimise din străinătate în țară. În pofida faptului, că extinderea sărăciei a fost oprită, între localitățile rurale și cele urbane există disparități semnificative, fapt ce influențează negativ accesul la studii. Astfel, în anul 2008 cele mai înalte rate ale sărăciei absolute (34,6%) au fost înregistrate în localitățile rurale, ele fiind urmate de orașele mici (21,2%). În orașele mari rata sărăciei absolute (10,9%) este aproape de două ori mai mică decât în orașele mari.

22. Educația calitativă și accesibilă este un element indispensabil pentru a combate sărăcia într-o manieră durabilă. Astfel, conform datelor furnizate de Cercetarea Bugetelor Gospodăriilor Casnice din anul 2008, cea mai înaltă rată a sărăciei absolute (56%) se înregistrează în gospodăriile conduse de persoane fără știință de carte sau fără studii primare. În cazul gospodăriilor conduse de persoane cu studii primare sau medii incomplete, rata sărăciei absolute este de 24%, iar în cazul gospodăriilor conduse de persoane cu studii medii generale sau medii de specialitate – de 43%. În cazul gospodăriilor în care capul familiei are studii superioare, rata sărăciei absolute este cea mai mică, coborând la nivelul de 8%. Prin alte

cuvinte, dacă capul familiei este necărturar sau nu are studii primare, riscul gospodăriei respective de a fi săracă este de șapte ori mai mare decât a unei gospodării, care este condusă de o persoană ce are studii superioare.

5.4. Aspecte privind forța de munca și șomaj

23. Tranziția economică a Republicii Moldova la economia de piață a produs schimbări cantitative și calitative în domeniul ocupării forței de munca, caracterizate în special prin:

- (i) reducerea populației ocupate în economia națională cu circa 20% (anii 1993–2008);
- (ii) creșterea ponderii salariaților din sectorul privat (de la 37% în anul 1990 până la circa 67% din populația ocupată în anul 2008);
- (iii) scăderea numărului persoanelor ocupate incomplet;
- (iv) creșterea numărului de persoane ocupate în sectorul neformal;
- (v) intensificarea migrației forței de muncă;
- (vi) utilizarea insuficientă a potențialului intelectual.

24. În anul 2008, nivelul șomajului în rândul tinerilor de 15–24 ani a fost de 11,2% sau circa de trei ori mai înalt decât media pe țară. Șomajul în rândul tinerilor este o problemă deosebit de gravă deoarece acesta subminează încrederea tinerilor față de perspectivele țării, șansele de a crea o familie durabile, șansele de afirmare profesională.

25. Analiza structurii șomajului BIM pe grupe de vârstă și nivelul studiilor, evidențiază următoarele aspecte semnificative:

- (i) ponderi ridicate în numărul total de șomeri înregistrează grupele de vârstă 15–24 de ani (30,2%) și 25–34 de ani (40,0%), caracteristică ce se menține și în structura pe medii de rezidență și sexe;
- (ii) șomerii proveniți din rândul persoanelor cu studii secundare profesionale au înregistrat o pondere de 27,3% din numărul total de șomeri de vârsta 15–34 de ani, cei cu studii medii de specialitate – 7,6%, cei cu studii superioare – 28,2%;
- (iii) rata ridicată a șomajului în rândul tinerilor/absolvenților instituțiilor de formare profesională de toate nivelurile indică, alături de alți factori, ineficiența interacțiunilor dintre sistemul educațional, economia reală și piața muncii.

26. Analiza structurii populației ocupate pe grupe de vârstă și după nivelul de educație relevă faptul că circa 34,5% din persoanele ocupate din grupa de vârstă 25–34 de ani au doar studii primare sau secundare generale, activând în câmpul muncii fără să fi urmat o pregătire profesională instituționalizată. Întrucât persoanele din grupul de vârstă 25–34 ani au părăsit sistemul de învățământ în ultimii 5–10 ani, se poate constata că între învățământul general și cel de formare profesională există discordanțe semnificative, iar procesul de orientare profesională și de ghidare în carieră este ineficient.

5.5. Accesul la studii și calitatea educației

27. În prezent, învățământul din Republica Moldova se află într-un proces de tranziție de la un sistem tradițional, preponderent informativ, centralizat, la un sistem modern, dinamic,

formativ, centrat pe elevi și studenți, specific unei societăți democratice, bazate pe o economie de piață. Indicatorii de bază ce caracterizează funcționarea sistemului educațional din Republica Moldova sunt prezentați în *Anexa 1*.

28. Conform indicilor educaționali, în ultimii ani, sistemul de învățământ din Republica Moldova a înregistrat o dezvoltare sinuoasă. Astfel, pe parcursul anilor 2000–2005 rata brută de cuprindere globală în învățământ a crescut de la 70,3% până la 71,7%. Însă, în anii 2007–2008 se înregistrează o scădere continuă a acestui indicator până la valoarea de 69,8%.

29. Deși perioada 2000–2008, cheltuielile publice pentru educație, cu excepția anului 2002, au avut o creștere constantă, de la 5,2% la 8,2% din PIB, această creștere, cu excepția învățământului preșcolar, nu a fost însoțită și de o creștere durabilă a ratelor de înrolare în învățământul obligatoriu de bază – învățământul primar și cel gimnazial.

5.5.1. Educația și dezvoltarea timpurie

30. Autoritățile Republicii Moldova au depus eforturi considerabile ce au avut drept scop extinderea accesului copiilor de vârstă respectivă la educația și dezvoltarea timpurie. Conform datelor statistice, în anul 2008 în țară funcționau 1349 de grădinițe, cu 214 de instituții preșcolare mai mult decât în anul 2000, cu un contingent de 123,9 mii copii. Rata brută de cuprindere în învățământul preșcolar a crescut de la 66,1% în anul 2004 până la 84,6% în anul 2009. În grupele pregătitoare au fost instituționalizați circa 31 de mii de copii sau 86,1% din numărul total de copii de 5–6 ani.

31. Pornind de la importanța educației timpurii în dezvoltarea ulterioară a copiilor și realizarea în deplină măsură a oportunităților oferite de învățământul general și cel superior, Guvernul a revizuit Obiectivul de Dezvoltare a Mileniului în domeniul educației, introducând stipulări explicite, dedicate educației preșcolare. Astfel, conform Strategiei naționale de dezvoltare, se prevede majorarea ratei de înrolare în programele preșcolare pentru copii de 3–6 ani de la 41,3% în 2002 până la 75% în 2010 și 78% în 2015, iar pentru copii de 5–6(7) ani – de la 66,5% în 2002 până la 95 % în 2010 și 98% în 2015, precum și reducerea cu mai puțin de 5 % a discrepanțelor dintre regiunile rurale și urbane, dintre grupele dezavantajate și cele cu venituri medii.

32. Pornind de la doleanțele părinților, contingentul de copii și posibilitățile materiale ale comunităților, Guvernul a încurajat funcționarea instituțiilor preșcolare cu program flexibil de lucru (4, 6, 9, 10 sau 12 ore pe zi). Complementar la serviciile educaționale standard, au fost dezvoltate și implementate servicii de tip nou – psihologic, de dezvoltare fizică, psihosocială (dans, șah, computer, limbi străine etc.).

33. Au fost extins și dezvoltat modelul de educație timpurie individualizată, susținut de UNESCO/ UNICEF/ FISM, aplicat în peste 20 de grădinițe, care oferă servicii educaționale copiilor din familii vulnerabile în cadrul proiectului „Îmbunătățirea calității și accesului la serviciile de educație timpurie în localitățile rurale cu accent special pe grupurile vulnerabile”. Centrele din aceste grădinițe au fost dotate cu materiale didactice, cărți, jucării, mobilă (mese, scaune, dulapuri), calculator, fax, imprimantă, copiator, flipchart și consumabile. În astfel de localități contribuția comunităților constă în oferirea localului pentru crearea centrelor, lucrări de reparație, asigurarea securității bunurilor materiale (gratii, ușă metalică), montarea unei linii de telefon, asigurarea alimentării copiilor care beneficiază de serviciile oferite de centrele respective.

34. În scopul modernizării procesului de educație timpurie, au fost elaborate standardele pentru evaluarea copiilor din instituțiile preșcolare, Curriculumul preșcolar pentru copiii de 1–7 ani și Ghidul de implementare a acestuia, care au un conținut axat pe obiective și include activități de evaluare a nivelului de dezvoltare a copiilor. De asemenea, a fost elaborat un set de materiale didactice, care urmează a fi distribuit tuturor grupelor pregătitoare.

35. Perfecționarea continuă a educatorilor s-a desfășurat la nivel instituțional, raional/municipal și în Centrele de Formare Continuă. Dezvoltarea deprinderilor și abilităților manageriale și profesionale s-a realizat în contextul îmbunătățirii serviciilor ce țin de educația și dezvoltarea timpurie a copilului. În Institutul de Științe ale Educației, Universitatea Pedagogică de Stat “Ion Creangă” din Chișinău, Universitatea de Stat “Alec Russo” din Bălți, în alte instituții de învățământ și organizații non-guvernamentale ce dispun de licențele respective au fost organizate cursuri de perfecționare și de specializare. De asemenea, au fost organizate și alte acțiuni de formare profesională continuă, cum ar fi conferințe, seminare, ateliere de lucru, schimburi de experiență, elaborări de materiale didactice și tehnologice.

36. Pentru specialiștii din comunități (educatori, medici, asistenți sociali, manageri) au fost organizate o serie de seminare de instruire în domeniul strategiilor viabile și serviciilor educaționale de alternativă destinate educației și dezvoltării timpurii a copilului, tehnicile și instrumentele de monitorizare, utilizarea tehnologiilor informaționale și comunicaționale.

37. Au fost întreprinse mai multe măsuri, având drept scop mobilizarea comunităților locale la soluționarea problemelor din domeniul educației timpurii. Pe lângă contribuțiile crescânde în mijloace financiare, materiale de construcție și forță de muncă, oferite de comunitățile locale și destinate revitalizării instituțiilor preșcolare, pentru prima oară după obținerea independenței, autoritățile locale au demarat din proprie inițiativă procesul de construcție a 18 grădinițe noi de copii. De asemenea, cu contribuția autorităților centrale, au fost gazificate 93 de instituții preșcolare.

38. Un rol important în dezvoltarea și extinderea învățământului preșcolar i-a revenit Proiectului „Educația Pentru Toți – Inițiativa de Acțiune Rapidă”. Conform acordului semnat în anul 2006 cu banca Mondială, Republica Moldova beneficiază de un grant în mărime de \$ 13200 mii, acordat de Catalytic Trust Fund. Proiectul respectiv are drept obiectiv revitalizarea și dezvoltarea sistemului educației preșcolare din țară și include acțiuni privind:

- (i) Reabilitarea grădinițelor de copii/ crearea de Centre educaționale de alternativă pentru copii și părinți;
- (ii) Dotarea grădinițelor de copii;
- (iii) Elaborarea Curriculumului, a Standardelor Educaționale și Profesionale;
- (iv) Instruirea educatorilor și a personalului administrativ din grădinițele de copii.

39. În cadrul Proiectului „Educația Pentru Toți – Inițiativa de Acțiune Rapidă” au fost desfășurate următoarele activități:

(i) în bază necesităților sociale ale localităților și rezultatelor evaluării tehnice a edificiilor din raioanele eligibile, au fost selectate și revitalizate 33 de grădinițe, pentru renovarea fiecăreia din ele fiind acordate cât 50 mii USD;

(ii) au fost deschise 15 Centre Comunitare pentru părinți și copii și un Centru Pilot pentru copiii cu dizabilități;

(iii) au fost dotate cu cărți, jucării, jocuri didactice, mobilier etc. 337 grădinițe, costul echipamentelor procurate fiind de 1,5 mln. USD;

(iv) în scopul alocării de granturi pentru crearea centrelor educaționale de alternativă, a fost organizat un concurs al localităților care nu dispun de grădinițe; la concurs au participat 73 de localități, din ele fiind selectate 50 de localități;

(v) au fost elaborate Curriculum de educație timpurie și preșcolară (pentru copii de 1–7 ani) și Ghidul de implementare a curriculum-ului nominalizat, au fost editate cărțile „Delia merge la școală” și „Acasă”. Materialele respective au fost distribuite fără plată tuturor grădinițelor din țară. Au fost elaborate și editate Standardele de învățare și dezvoltare pentru copilul de 5–7 ani și Standardele profesionale naționale ale cadrului didactic;

(vi) a fost elaborat și pus în aplicare sistemul de monitorizare și evaluare a performanțelor sectorului de învățământ preșcolar, iar în sistemul de cartografiere a instituțiilor de învățământ a fost dezvoltată și integrată componenta instituții preșcolare;

(vii) au fost instruiți 210 formatori naționali și 1200 de manageri de grădinițe, cursurile de instruire fiind urmate de încă 1200 de educatori.

5.5.2. Învățământul primar și secundar general

40. Conform datelor statistice, numărul total de elevi cuprinși în anul 2008/2009 în învățământul primar și secundar general a constituit 436,1 mii de persoane, înregistrând o diminuare cu 195,2 mii sau cu 30,9% față de anul 2000/2001.

41. În învățământul primar rata netă de înrolare a scăzut cu 6,0 puncte procentuale – de la 93,5% în anul 2000 până la 87,5% în anul 2008. O scădere cu 2,4 puncte procentuale a ratei nete de înrolare s-a înregistrat și în învățământul gimnazial – de la 87,0% (anul 2000) până la 84,6% (anul 2008).

42. În scădere se află și rata brută de înrolare. Astfel, în cazul învățământului primar, rata brută de înrolare a scăzut cu 0,8 puncte procentuale – de la 94,4% în anul 2000 până la 93,6% în anul 2008. În cazul învățământului gimnazial rata brută de înrolare a scăzut cu 0,9 puncte procentuale – de la 90,2% în anul 2000 până la 89,3% în anul 2008.

43. Accesul la studii depinde în măsură decisivă de mediul de reședință, copiii din localitățile rurale fiind dezavantajați. Astfel, în anul 2008, ratele nete de înrolare în învățământul preșcolar constituiau 63,5% în cazul localităților rurale și 89,6% în cazul localităților urbane, diferența fiind de 26,1 puncte procentuale. În cazul învățământului primar această diferență este de 11,2 puncte procentuale, iar în cazul învățământului gimnazial – de 7,6 puncte procentuale în defavoarea localităților rurale.

44. Conform datelor statistice ale Ministerului Educației, numărul copiilor neșcolarizați este în continuă scădere, de la 721 de copii (0,16%) în anul de studii 2004/2005, până la 42 de copii (0,01%) în anul de studii 2008/2009. Aceste date nu corelează cu cele furnizate de Biroul Național de Statistică, conform cărora rata netă și rata brută de înrolare sunt în descreștere.

45. Conform concluziilor mai multor studii din domeniul politicilor educaționale, principalele cauze ale scăderii ratelor de înrolare în învățământul primar și cel gimnazial sunt nivelul înalt al sărăciei, în special, în rândul familiilor cu mulți copii; plecarea mai multor părinți în alte țări în scopul căutării unui loc de muncă; disparități în finanțarea educației; imperfecțiunile sistemului de evidență a copiilor de vârstă de școlarizare; lipsa unor acte normative, care ar stabili responsabilitățile părinților, cadrelor didactice, conducătorilor instituțiilor de învățământ, organelor administrației publice locale vizând școlarizarea copiilor.

46. În scopul extinderii accesului și ameliorării calității studiilor autoritățile au realizat prin mai multe activități, principalele din ele fiind:

(i) perfecționarea cadrului legislativ și normativ prin elaborarea câtorva versiuni ale Codului Educației; elaborarea și aprobarea regulamentelor de funcționare a autorităților publice centrale și raionale în domeniul educației, regulamentelor de funcționare a instituțiilor de învățământ, de organizarea a procesului educațional etc.;

(ii) optimizarea rețelei de instituții școlare prin reorganizarea școlilor medii în licee sau gimnazii, ponderea liceelor crescând de la 49% (anul 2004/2005) până la 70% (anul 2008/2009);

(iii) alimentarea gratuită a elevilor din clasele primare (100% din elevi în anul 2008) și cele gimnaziale (30,4%);

(iv) asigurarea gratuită cu manuale a elevilor din învățământul primar (100%) și oferirea pe gratis a manualelor pentru copiii din familiile socialmente vulnerabile ai claselor V–XII (până la 20%);

(i) extinderea serviciilor din cadrul Programului unic de asigurări obligatorii de asistență medicală, acordate elevilor din instituțiile de învățământ primar și secundar general;

(ii) crearea Agenției de Evaluare și Examinare, reorganizată ulterior în Agenția de Asigurare a Calității, fapt ce asigură imparțialitatea, relevanța și obiectivitatea proceselor de evaluare a instituțiilor, cadrelor didactice și a performanțelor școlare;

(iii) elaborarea și implementarea sistemului informatic de pașaportizare a instituțiilor de învățământ preuniversitar, fapt ce a contribuit la îmbunătățirea managementului atât la nivel de raion cât și la nivel central;

(iv) elaborarea și implementarea Concepției de formare continuă a cadrelor didactice, bazată pe descentralizarea domeniului și delegarea mai multor funcții în teritoriu, la nivel de școală, de comunitate;

(v) stabilirea mai multor facilități pentru cadrele didactice tinere, care se angajează în instituțiile de învățământ din localitățile rurale;

(vi) reformarea sistemului de salarizare a cadrelor didactice, administrative și tehnice din învățământ cu majorarea salariului în medie cu circa 20%.

47. Persistența mai multor constrângeri în dezvoltarea sistemului educațional a determinat autoritățile să reformuleze atât Obiectivul de Dezvoltare a Mileniului în domeniul educației, cât și țintele pentru anii 2010 și 2015. Astfel, obiectivul inițial “Realizarea accesului universal la *învățământul gimnazial*” a fost reformulat în “Realizarea accesului universal la *învățământul general obligatoriu*”. De asemenea, au fost modificate țintele respective, indicatorul “rata netă de înrolare” fiind înlocuit cu indicatorul “rata brută de înrolare”. În redacția actuală din Strategia Națională de Dezvoltare, sarcina respectivă prevede asigurarea posibilităților pentru toți copiii de a frecventa învățământul general obligatoriu și majorarea ratei brute de înrolare în învățământul general obligatoriu de la 94,1% în 2002 până la 95% în 2010 și până la 98% în 2015.

48. Un aport important la dezvoltarea învățământului secundar general îl are Proiectul “Educația de calitate în mediul rural din Moldova”, care include următoarele componente:

(i) Ameliorarea calității predării-învățării în școlile rurale.

(i) Îmbunătățirea accesului și echității în școlile rurale.

(ii) Sporirea eficienței utilizării resurselor.

(iii) Fortificarea planificării și monitorizării în educație.

49. În cadrul Proiectului “Educația de calitate în mediul rural din Moldova” au fost desfășurate următoarele activități:

(i) crearea Consiliului Național pentru Curriculum și demararea activității acestuia;

- (ii) descongestionarea și actualizarea curriculumurilor disciplinare pentru ciclul liceal;
- (iii) elaborarea și editarea a 18 ghiduri curriculare și a Cadrului de referință a Curriculumului național;
- (iv) crearea Consiliului Național de Examinare și Aprobare a Granturilor și demararea activității acestuia;
- (v) desfășurarea în zece centre raionale a seminarelor de instruire pentru directorii de licee privind scrierea proiectelor, colectarea contribuției și managementul proiectelor;
- (vi) organizarea seminarelor zonale pentru membrii Comitetelor raionale de evaluare și apreciere a granturilor de calitate;
- (vii) organizarea vizitelor de studiu și documentare în Finlanda și Lituania a grupurilor de specialiști în problemele curriculumului școlar și problemele finanțării sistemului de învățământ;
- (viii) instruirea funcționarilor publici din cadrul aparatului Ministerului Educației și a direcțiilor raionale/municipale de învățământ în domeniul elaborării și implementării de politici educaționale, administrarea educației în bază de date sigure, managementului bazat pe utilizarea tehnologiei informației și a comunicațiilor;
- (ix) procurarea echipamentelor didactice pentru anumite arii curriculare și discipline;
- (x) dotarea a 204 de licee din mediul rural cu echipamente școlare la disciplinele exacte biologia, chimia și fizică;
- (xi) pilotarea unei noi formule de finanțare a instituțiilor de învățământ;
- (xii) procurarea de transport școlar pentru direcțiile de învățământ din două raioane-pilot.

5.5.3. Educația și dezvoltarea copilului aflat în dificultate

50. Cadrul instituțional care asigură educația și dezvoltarea copiilor aflați în dificultate include instituțiile rezidențiale și casele de tip familial. În perspectivă, se preconizează că tot mai mulți copiii cu necesități speciale în educație, în funcție de starea sănătății, nivelul de dezvoltare intelectuală și situația familială, să fie integrați în instituțiile convenționale de învățământ.

51. În prezent, în Republica Moldova activează 61 de instituții de tip rezidențial cu un contingent de 8055 de copii, în subordinea Ministerului Educației fiind 56 instituții cu un contingent de 7087 copii. Din aceste instituții, 15 sunt școli de tip internat pentru copii rămași fără îngrijirea părinților cu un contingent de circa 2,8 mii de copii, 2 sunt case de copii cu un contingent de 60 copii, 8 sunt instituții speciale pentru copii cu deficiențe fizice și senzoriale cu un contingent de 824 de copii, 27 sunt școli internat auxiliare cu un contingent de circa 2,8 mii de copii, 3 școli internat sanatoriale cu un contingent de 557 copii și o școală internat pentru copii cu devieri de comportament cu un contingent de 20 de copii.

52. Din numărul total de copii aflați în instituțiile generale de tip internat, 35% sînt copii orfani și rămași fără îngrijirea părinților. Din toți copiii instituționalizați, 65% sînt proveniți din familii social vulnerabile, părinți neîncadrați în câmpul muncii, familii care nu dispun de cele mai elementare condiții de întreținere și educație a copiilor.

53. În scopul ameliorării calității serviciilor educaționale destinate copiilor aflați în dificultate, autoritățile au întreprins următoarele acțiuni:

- (i) elaborarea și implementarea Strategiei și a Planului național de reformare a sistemului de îngrijire rezidențială, care au ca obiectiv principal educația prioritară a copiilor aflați în dificultate în familie;

(ii) elaborarea Standardelor minime de calitate privind îngrijirea, educarea și socializarea copiilor cu dizabilități și aprobarea Standardelor minime de calitate privind îngrijirea, educarea și socializarea copilului în Centrul de plasament temporar;

(iii) elaborarea Concepției educației incluzive;

(iv) consolidarea bazei tehnico-materiale a instituțiilor de învățământ de tip special în scopul pregătirii profesionale și integrării elevilor în societate, suma alocațiilor în anii 2005–2006 fiind de circa 11 mil. de lei;

(v) crearea și dezvoltarea unui sistem de servicii alternative instituționalizării – a 27 de case de tip familie, în acest scop în anii 2005–2006 din bugetul de stat fiind alocată suma de circa 2 mil. de lei;

(vi) elaborarea și editarea manualelor pentru școlile auxiliare la limba maternă, matematică, științe ale naturii, geografie și educația tehnologică, în total 10 titluri de manuale;

(vii) reorganizarea procesului de formare profesională inițială și continuă a cadrelor didactice la facultățile de psihopedagogie specială și asistență socială conform cerințelor educației incluzive;

(viii) elaborarea și implementarea noilor modele ale conținutului instruirii, orientării școlare și profesionale prin prisma educației incluzive;

(ix) crearea în localitățile țării a primelor Centre de zi pentru copiii cu cerințe educaționale speciale;

(x) sensibilizarea opiniei publice în problemele copiilor aflați în dificultate și copiilor cu cerințe educaționale speciale;

(xi) asigurarea accesului la studii a absolvenților instituțiilor de învățământ de tip special și a copiilor ce provin din familiile dezavantajate prin introducerea cotelor de admitere a acestora în școlile profesionale, colegii și universități;

(xii) oferirea de către internate și casele de copii a serviciilor diversificate și de calitate, apropiate modelului familial;

(xiii) frecventarea de către copiii din internate a școlii din comunitate sau transformarea instituției rezidențiale în școală comunitară etc.

54. Un rol important în ameliorarea calității educației și dezvoltării copiilor aflați în dificultate le revine instituțiilor internaționale și asociațiilor de binefacere, principalele din ele fiind UNICEF, programul TACIS, KulturKontakt, Biroul de Asistență Tehnică al Germaniei, Humanitas, Motivație, Pro Tineret, Amici dei Bambini, Centrul de Documentare și Informare privind Drepturile Copilului din Moldova, Every Child, Nova Familia, Caritas, Misiunea Fără Frontiere, Micul Samaritean, Oportunități mai Bune pentru Tineri și Femei ș.a., care asigură atât o susținere materială a instituțiilor respective, cât și consolidarea capacităților umane, în special, în dezvoltarea educației incluzive.

55. Cu sprijinul proiectului „Dezvoltarea serviciilor integrate pentru familii vulnerabile și copiii în situații de risc” susținut de UNICEF și Uniunea Europeană:

(i) au fost elaborate și aprobate Strategia și Planul de acțiuni cu privire la reforma sistemului rezidențial pentru perioada 2007–2012;

(ii) toate instituțiile rezidențiale au fost supuse unei evaluări minuțioase; în urma evaluării, fiecare instituție rezidențială și-a elaborat, de comun acord cu direcțiile raionale/municipale învățământ, tineret și sport, planuri de reorganizare/modernizare proprii;

(iii) au fost aprobate Standardele minime de calitate privind îngrijirea, educarea și socializarea copilului din instituțiile de tip rezidențial;

(iv) la sfârșitul anului școlar 2006–2009, 454 copii au fost reintegrați în familiile biologice sau lărgite, iar pentru circa 3,2 mii de copii a fost efectuată o evaluare complexă privind statutul și situația acestora;

- (v) numărul de copii plasați în internate în anul 2008 a fost redus cu 46% față de anul 2006;
- (vi) în urma evaluării instituțiilor rezidențiale au fost comasate/ închise 6 instituții rezidențiale;
- (vii) către sfârșitul anului 2008 a fost prevenită instituționalizarea a 913 copii;
- (viii) au fost dublate alocațiile lunare și triplate alocațiile anuale pentru copiii din Casele de Copii de Tip Familial. Numărul instituțiilor de acest tip a crescut de la 25 la 69;
- (ix) este în curs de implementare Strategia națională pentru acțiuni comunitare, aprobată prin Hotărârea Guvernului nr. 954 din 20 august 2007 „Cu privire la aprobarea Strategiei naționale privind acțiunile comunitare pentru susținerea copiilor aflați în dificultate pe anii 2007-2009”.

56. A finalizat implementarea Proiectului TACIS-II „Dimensiuni sociale ale sistemului de protecție a copilului în Republica Moldova”, sprijinit de Uniunea Europeană și UNICEF, având drept obiective:

- (i) implementarea Planului și Strategiei Naționale pentru Reforma Sistemului Rezidențial de îngrijire a copilului;
- (ii) elaborarea sistemului informațional de date on-line;
- (iii) reformarea cadrului legal pentru sistemul rezidențial;
- (iv) reformarea mecanismelor financiare pentru sistemul rezidențial;
- (v) dezvoltarea, la nivel de comunitate, a serviciilor sociale pentru familiile vulnerabile și copiii în situații de risc etc.

5.5.4. Învățământul secundar profesional și mediu de specialitate

57. Sistemul de învățământ profesional și mediu de specialitate este constituit din 23 de școli de meserii, 50 de școli profesionale, 2 licee profesionale și 47 de colegii.

58. Evoluția admiterii la instituțiile de învățământ secundar profesional, anii 1990–2005, denotă o micșorare a numărului de elevi înmatriculați. Astfel, numărul elevilor înmatriculați în anul 2006 era cu 30,8% mai mic față de cel din anul 1990. Deși cota absolvenților de gimnaziu, care își continuau studiile în învățământul secundar profesional, se menținea pe parcursul acestor ani relativ la același nivel (circa 70%), numărul de elevi în școlile profesionale se micșora.

59. O creștere a numărului de elevi înmatriculați în instituțiile de învățământ secundar profesional s-a înregistrat începând cu anul 2006, această creștere fiind asigurată de intervențiile energice ale autorităților:

- (i) creșterea numărului de locuri pentru admiterea în școlile profesionale cu micșorarea concomitentă a numărului de locuri în învățământul superior;
- (ii) creșterea alocărilor bugetare pentru învățământul secundar profesional, cheltuielile medii pentru un elev crescând în anul 2006 aproape de două ori față de anul 2004;
- (iii) actualizarea Nomenclatorului de meserii în conformitate cu necesitățile economice ale țării prin includerea a circa 70 de meserii noi (26% din numărul total de meserii) și modernizarea a 20 de meserii existente;
- (iv) majorarea burselor cu 15% începând cu 1 octombrie 2008;
- (v) acordarea anumitor facilități elevilor din cadrul școlilor profesionale: hrană gratuită, asigurarea cu locuri în cămin, îmbrăcăminte gratuită pentru copiii aflați în dificultate;
- (vi) modernizarea bazei tehnico-materiale a 22 instituții de învățământ.

60. În scopul revigorării învățământului secundar profesional, Ministerul Educației, cu asistența donatorilor externi, a implementat mai multe proiecte, principalele din ele fiind:

- (i) „Dezvoltarea Sistemului de Instruire și Formare Profesională din Moldova”, finanțat de SIDA;
- (ii) „Standarde ocupaționale moldovenești, evaluare și certificare”, finanțat de SDC;
- (iii) Proiectul ADA, implementat de Austrian Organization Kulturkontakt;
- (iv) CONSEPT – Consolidarea Sistemului de Educație Profesională Tehnică din Moldova, susținut de Fundația „Liechtenstein Development Service”.

61. În pofida eforturilor depuse, învățământul secundar profesional mai rămâne încă neatractiv pentru foarte mulți absolvenți ai învățământului general. Astfel, la începutul anului de studii 2009/2010, în instituțiile de învățământ secundar profesional au fost înmatriculate 13,4 mii persoane, atestându-se o micșorare cu 12,6% față de anul de studii precedent. Majoritatea elevilor (81%) au fost înmatriculați în baza studiilor gimnaziale, cei mai mulți din ei provenind din localitățile rurale (73,8%).

62. Principalele provocări cu care se confruntă învățământul secundar profesional sunt:

(v) baza tehnică și materială învechită, rămasă, în mare parte, la nivelul anilor '80 ai secolului trecut;

(vi) numărul redus de programe de formare profesională (specialități), care pe parcursul anilor 1990–2006 s-a redus de la 320 până la 85, o creștere nesemnificativă de până la 92 de programe atestându-se doar în ultimii ani;

(vii) lipsa unui sistem de elaborare și de editare a materialelor didactice pentru învățământul secundar profesional;

(viii) calificarea joasă a corpului didactic din instituțiile de învățământ secundar profesional, studii superioare având doar 56% din numărul total de cadre didactice;

(ix) lipsa unui sistem de formare continuă a cadrelor didactice pentru învățământul secundar profesional;

(x) ineficiența mecanismelor de interacțiune a instituțiilor de învățământ secundar profesional cu lumea afacerilor, comunitățile locale și piața muncii;

(xi) utilizarea ineficientă a bazei tehnico-materiale și a mijloacelor financiare alocate învățământului secundar profesional.

63. Pe parcursul anilor 1990–2008 evoluția instituțiilor de învățământ mediu de specialitate (colegiilor) a fost una controversată, ele fiind incluse pentru o anumită perioadă în nivelul superior de învățământ. Transformarea acestora în instituții de învățământ superior de scurtă durată a avut un profund impact asupra ofertei educaționale, metodelor de predare-învățare, componenței corpului profesoral-didactic și atractivității studiilor pentru absolvenții de gimnazii, școli medii și licee.

64. În 2009 funcționau 47 instituții de învățământ mediu de specialitate (din care 6 nestatale) în care își făceau studiile 32,6 mii elevi din care 53% în baza de contract

65. Tendințele din domeniul învățământului secundar profesional s-au manifestat, în aceeași măsură, și în domeniul învățământului mediu de specialitate. Astfel, pe parcursul anilor 1998–2003 numărul de elevi în instituțiile de învățământ mediu de specialitate s-a micșorat cu circa 49%, o redresare a situației atestându-se doar pe parcursul anilor 2003–2008. În ansamblu, creșterea numărului de elevi în instituțiile de învățământ mediu de specialitate de la 15 mii în anul de studii 2002/2003 până la 32.7 mii în anul de studii

2008/2009 se explică în primul rând prin faptul că după redefinirea nivelului de studii oferite, astfel de instituții au început să înmatriculeze mai mulți absolvenți de gimnaziu.

66. Provocările cu care se confruntă învățământul mediu de specialitate sunt:

(i) incertitudini vizând rolul colegiilor, care, înmatriculând candidați în baza studiilor gimnaziale, sunt nevoite să se concentreze mai mult pe pregătirea secundară generală, decât pe formarea profesională a viitorilor specialiști;

(ii) abandonarea colegiilor de către o parte semnificativă din elevii ce au susținut examenele de pregătire secundară generală – bacalaureatul, care se transferă în instituțiile de învățământ superior;

(iii) baza materială învechită, în special, a colegiilor cu profil tehnic;

(iv) lipsa unor reglementări explicite vizând programele de formare (specialitățile) oferite de colegii și statutul calificărilor oferite de colegii, în raport cu domeniile ocupaționale din economia națională;

(v) ineficiența mecanismelor de interacțiune a colegiilor cu lumea afacerilor, comunitățile locale și piața muncii.

67. Analiza programelor de studii și a ofertelor educaționale ale instituțiilor de învățământ mediu de specialitate demonstrează că instituțiile respective trebuie atribuite nivelului de învățământ profesional post-secundar, fapt ce impune o definiție clară a rolului acestora în sistemul educațional al Republicii Moldova și asigurarea continuității între nivelurile adiacente de învățământ: secundar profesional și cel superior.

5.5.6. Învățământul superior

68. Procesele de reformă a sistemului educațional au fost mult mai pronunțate în domeniul învățământului superior. Numărul de studenți din instituțiile de învățământ superior, în contextul unei scăderi a numărului populației, a crescut continuu, de la 79,0 de mii în anul de studii 2000/2001, până la 123 de mii în anul de studii 2006/2007. Ulterior numărul de studenți a început să scadă, ajungând în anul 2009–2010 la 109,9 mii de persoane. Scăderea numărului de studenți a fost provocată atât de reducerea numărului de absolvenți din învățământul secundar, cât și de reglementările excesive impuse la admiterea candidaților la studii.

69. Sistemul de învățământ superior asigură pregătirea specialiștilor în circa 170 de specialități. Pe fundalul unei creșteri economice din ultimii ani, această tendință este în ascensiune lentă, dar sigură.

70. Evaluând din perspectiva cantitativa categoria studenților, constatam ca în ultimul deceniu numărul lor aproape ca s-a dublat. Astfel, în anul 1997, la 10 mii de locuitori erau 180 de studenți, pe când în anul 2006 datele menționează aproximativ 357 de studenți. Ulterior acest indicator a scăzut, valoarea lui coborându-se până la 308 de studenți la 10 mii de locuitori.

71. În general, studiile universitare devine din ce în ce mai accesibile, iar limitările de vârstă sunt atenuate. La fel, numărul mare de studenți în învățământul superior, comparativ cu numărul mult mai mic al persoanelor care își fac studiile în învățământul secundar profesional și mediu de specialitate, demonstrează faptul că studiile universitare reprezintă o prioritate pentru cetățenii Republicii Moldova.

72. Accentuăm faptul, că cota locurile cu finanțare din bugetul de stat la admiterea în instituțiile de învățământ superior s-au majorat continuu pe parcursul anilor 2004–2009,

înregistrând următoarea dinamică: în anul de studii 2004/2005 – 18,4%, iar în anul de studii 2008/2009 – 40,3%. Efectele crizei au impus autoritățile să reducă în anul 2010 acest indicator până la valoarea de 31,6%, însă această reducere va fi una temporară. Menținerea unei cote relativ înalte a numărului de studenți studiile cărora sunt finanțate de la bugetul de stat relevă tendința de sporire a accesului și echității în educație, mai ales în cazul copiilor din familiile sărace.

73. Tot odată, trebuie să menționăm, că autoritățile efectuează o reglementare directă a procesului de admitere în instituțiile de învățământ secundar profesional, mediu de specialitate și cel superior, stabilind planurile de admitere atât pentru instituțiile de stat, cât și pentru cele private. Planurile respective se referă atât la admiterea la studii finanțate de către stat, cât și la admiterea studenților în bază de contract, care prevede acoperirea parțială a cheltuielilor de studii de către studenți. În consecință, numărul de studenți, admiși în instituțiile de învățământ superior, a scăzut de la 34,6 mii în anul de studii 2004/2005, până la 21,2 mii în anul de studii 2009/2010. Concomitent, s-a înregistrat o anumită creștere a numărului de elevi și studenți, admiși în instituțiile de învățământ secundar profesional și mediu de specialitate.

74. Pe parcursul ultimilor șase ani, autoritățile au întreprins măsuri energice pentru implementarea prevederilor Procesului de la Bologna: restructurarea învățământului superior pe două cicluri – licență (ciclul I) și masterat (ciclul II), introducerea în toate instituțiile de învățământ superior a sistemului de credite, elaborarea și implementarea unui nou Nomenclator al domeniilor și specializărilor de pregătire profesională. Însă, întrucât doctoratul din Republica Moldova așa și a nu a mai devenit ciclul III de studii superioare, procesul de reformare a învățământului superior nu a asigurat o compatibilitate deplină cu prevederile Procesului Bologna.

75. Principalele activități întreprinse de autorități în domeniul învățământului superior au fost:

(i) perfecționarea cadrului legislativ și normativ conform cerințelor Procesului Bologna;

(ii) implementarea prevederilor Procesului Bologna, ciclurile I și II, în toate instituțiile de învățământ superior din Republica Moldova prin elaborarea noilor planuri de studii, modernizarea curriculei universitare, extinderea mobilității cadrelor didactice și a studenților, implementarea anumitor elemente de autogovernare studentescă;

(iii) crearea în instituțiile de învățământ superior a structurilor de management al calității și implementarea mecanismelor ce vor asigura în perspectivă o calitate a studiilor universitare recunoscută la nivel european;

(iv) demararea activităților legate de consilierea profesională a studenților și facilitarea inserției în câmpul muncii, crearea primelor trei Centre de consiliere profesională a studenților;

(v) creșterea gradului de susținere a studenților din partea statului prin majorarea burselor și perfecționarea mecanismelor de acordare a acestora, definitivarea cadrului normativ privind funcționarea și finanțarea căminelor studentești;

(vi) asigurarea accesului la studii superioare al tinerilor ce provin din familii social vulnerabile sau rămași fără îngrijirea părinților, al persoanelor cu dizabilități și al reprezentanților minorităților etnice prin stabilirea unor cote explicite de admitere în instituțiile de învățământ;

(vii) modificarea regulamentelor și a planurilor de admitere în învățământul superior prin stabilirea unor proceduri simple și transparente de organizare a concursului și a unor cote explicite de înmatriculare pe domenii și specialități, incluzând în planurile de admitere și instituțiile particulare de învățământ;

- (viii) actualizarea nomenclatorului specialităților științifice și extinderea înmatriculării la studiile de doctorat și post-doctorat;
- (ix) elaborarea cadrului normativ de organizare și asigurare a mobilității academice;
- (x) elaborarea cadrului normativ care obligă instituțiile de învățământ superior să utilizeze o anumită parte a mijloacelor speciale pentru modernizarea bazei tehnico-materiale.

76. Provocările principale cu care se confruntă învățământul superior din Republica Moldova sunt:

- (i) cadrul legislativ-normativ incomplet, incertitudinile vizând statutul studiilor de doctorat și de post-doctorat în instituțiile de învățământ superior;
- (ii) gradul redus de autonomie a instituțiilor de învățământ superior;
- (iii) mobilitatea studenților a fost percepută mai mult ca un simplu transfer al studenților de la o universitate la alta, decât ca o posibilitate reală, oferită studenților pentru a-și forma trasee educaționale individuale și de a participa la schimburile internaționale de studenți;
- (iv) hipercentralizarea mecanismelor de gestionare financiară a instituțiilor de învățământ superior, diminuarea rolului criteriilor de performanță și relevanță în procesul de alocare de către stat a mijloace financiare destinate universităților;
- (v) ponderea relativ mică a absolvenților care se încadrează în câmpul muncii conform calificărilor obținute în instituțiile de învățământ superior și absența unor mecanisme de monitorizare a carierei profesionale a acestora;
- (vi) ineficiența mecanismelor de interacțiune a instituțiilor de învățământ superior cu sfera de cercetare-dezvoltare, lumea afacerilor, piața muncii;
- (vii) Republica Moldova rămâne a fi mai mult un observator, și nu un participant activ în spațiul educațional european.

5.6. Analiza SWOT a sistemului de învățământ

Puncte forte (S)	Puncte slabe (W)	Oportunități (O)	Constrângeri (T)
Sistemul în ansamblu			
<ol style="list-style-type: none"> 1. Experiență în elaborarea și implementarea documentelor legislative, normative și reglatorii: Legea Învățământului, Concepția dezvoltării Învățământului, Concepția Educației, Concepția sistemului informațional educațional etc. 2. Promovarea prevederilor tratatelor internaționale, la care Republica Moldova este parte: Convenția ONU privind drepturile persoanelor cu dizabilități, Carta Socială Europeană, Convenția Internațională privind Eliminarea tuturor formelor de Discriminare Rasială (ICERD), Carta Națiunilor Unite, Declarația universală a drepturilor omului, Declarația Națiunilor Unite privind Eliminarea tuturor formelor de discriminare față de femei (CEDAW), Convenția ONU cu privire la Drepturile Copilului (CDC), Convenția UNESCO privind lupta împotriva discriminării în domeniul învățământului, Declarația de la Bologna etc. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Incoerența legislația în domeniul educațional, fapt ce nu asigură o funcționalitate eficientă și o dezvoltare sistemică a învățământului. 2. Nivelul scăzut de aplicare a prevederilor tratatelor internaționale în anumite aspecte esențiale ale educației: incluziunea, discriminarea, accesul universal și nediscriminatoriu la educație de calitate etc. 3. Lipsa continuității în politicile și reformele educaționale. 4. Implicarea insuficientă a societății în soluționarea problemelor cu care se confruntă sistemul educațional. 5. Conexiunile slabe ale sistemului de formare profesională cu piața muncii. 6. Percepția nonvalorilor ca normalitate, tolerarea unor fenomene negative în învățământ cum ar fi corupția, copierea, promovarea neprofesionalismului. 7. Implicarea factorilor politici în procesul educațional. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Aderarea la tratatele internaționale în domeniul educației. 2. Promovarea de-facto învățământului ca o prioritate națională. 3. Posibilități de implementare a unor proiecte importante naționale și internaționale, susținute de donatorii externi, cum ar fi „Reforma învățământului general”, finanțat de către Banca Mondială, „Educație pentru Toți” etc. 4. Deschiderea cadrelor didactice și manageriale către schimbare în sistemul de învățământ. 5. Sporirea transparenței sistemului educațional și dezvoltarea dialogului social. 6. Implicarea ONG-urilor în identificarea și soluționarea problemelor sistemului de învățământ. 7. Disponibilitatea mai multor donatori de a oferi asistență pentru realizarea unor noi proiecte de dezvoltare a învățământului. 8. Promovarea interconexiunii 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Necoresponderea, într-o anumită măsură, a tendințelor de reformare a cadrului legislativ și normativ din domeniul educației priorităților actuale social-economice și de integrare europeană a Republicii Moldova. 2. Vulnerabilitatea economiei față de crizele economice și financiare externe și impactul nefavorabil al acestora asupra sistemului de învățământ. 3. Tendințele demografice negative. 4. Instabilitatea și incertitudinea politică atât la nivel central, cât și la cel local. 5. capacități reduse în implementarea unui management educațional modern, efectiv și eficient. 6. Reticența anumitor factori cu funcții de decizie politică și educațională la schimbare. 7. Motivația scăzută a cadrelor didactice în domeniile ce vizează creșterea profesională. 8. Creșterea șomajului în rândul tinerilor.

Puncte forte (S)	Puncte slabe (W)	Oportunități (O)	Constrângeri (T)
<p>3. Promovarea consecventă a vectorului european în dezvoltarea sistemului de învățământ.</p> <p>4. Deschiderea sistemului de învățământ către valorile naționale, general-umane și cele profesionale.</p> <p>5. Promovarea consecventă conceptelor postmoderne în sistemul de învățământ: centrarea pe cel ce învață, centrarea pe competențe, centrarea pe valori etc.</p>	<p>8. Persistența elementelor de segregare a celor ce învață pe criterii etnice, limba de instruire, apartenența religioasă, starea fizică și mentală.</p> <p>9. Lipsa standardelor de finanțare și finanțarea insuficientă a sistemului de învățământ.</p>	<p>educației formale, nonformale și informale.</p>	
Învățământul general			
<p>1. Aprobarea și punerea în aplicare a unor noi documente de politici educaționale: Strategia Națională și Planul de acțiuni privind reforma sistemului rezidențial de îngrijire a copilului, Concepția Curriculumului Național, Standardele educaționale, Standardele de formare continuă etc.</p> <p>2. Impactul pozitiv al proiectelor „Reforma învățământului general”, „Educație de calitate în mediul rural”, „Educație timpurie” etc.</p> <p>3. Elaborarea și implementarea noilor generații de curricula școlară, manuale și ghiduri metodologice.</p> <p>4. Implementarea Concepției „Educația centrată pe copil”.</p>	<p>1. Discrepanțele dintre prevederile documentelor de politici educaționale în vigoare și implementarea în practică a acestora.</p> <p>2. Disfuncționalități în sistemul de școlarizare și, ca urmare, reducerea ratelor de înrolare a copiilor în învățământul general.</p> <p>3. Nivelul scăzut de incluziune școlară.</p> <p>4. Îmbătrânirea corpului didactic din învățământul general.</p> <p>5. Abandonul activității profesionale și plecarea peste hotare a cadrelor didactice.</p> <p>6. Structura rețelei de instituții de învățământ nu mai corespunde</p>	<p>1. Calitatea înaltă a documentelor de politici educaționale pentru învățământul general.</p> <p>2. Creșterea semnificativă a asistenței oferite de donatorii externi: Banca Mondială, UNICEF, PNUD etc.</p> <p>3. Amplificarea tendințelor de participare mai efectivă a comunităților și a părinților în soluționarea problemelor educaționale.</p> <p>4. Promovarea unui nou model de finanțare a învățământului general.</p> <p>5. Pilotarea modelului de școli de circumscripție.</p>	<p>1. Finanțarea sub necesități a învățământului general.</p> <p>2. Imperfecțiunea mecanismelor de monitorizare a situației în învățământul general.</p> <p>3. Imperfecțiunea mecanismelor de conducere strategică și operațională a învățământului general.</p> <p>4. Ponderea relativ redusă a serviciilor educaționale de calitate.</p> <p>5. Comercializarea oficială și, mai ales, neoficială a serviciilor educaționale pe fondul unei reduceri a nivelului de trai a populației.</p> <p>6. Aprofundarea diferențelor în accesul la educație a copiilor din localitățile rurale și cele urbane.</p>

Puncte forte (S)	Puncte slabe (W)	Oportunități (O)	Constrângeri (T)
<p>5. Implementarea noilor tehnologii didactice, informaționale și comunicaționale.</p> <p>6. Aplicarea unui sistem național performant de evaluare a performanțelor școlare.</p> <p>7. Asigurarea tuturor elevilor cu manuale prin intermediul Schemei de închiriere.</p> <p>8. Implementarea noului model de formare profesională continuă a cadrelor didactice.</p> <p>9. Lansarea procesului de formare inițială și continuă a managerilor școlari.</p> <p>10. Promovarea alternativelor în sistemul de învățământ.</p> <p>11. Promovarea educației incluzive în sistemul de învățământ.</p>	<p>situației demografice a localităților, în special, a celor rurale.</p> <p>7. Diminuarea rolului cadrelor didactice în luarea de decizii în educație.</p> <p>8. Statutul social redus al cadrelor didactice și, ca urmare, nivelul scăzut de pregătire profesională.</p> <p>9. Nivelul scăzut al culturii organizaționale a instituțiilor de învățământ.</p> <p>10. Gradul redus de autonomie a instituțiilor de învățământ.</p> <p>11. Participarea insuficientă a comunității și a familiei în soluționarea problemelor școlii.</p> <p>12. Imperfecțiunea metodelor de management educațional la nivel central, local și de instituții.</p> <p>13. Ineficiența, într-o anumită măsură, a managementului Curriculumului Național.</p> <p>14. Lipsa acută de instituții destinate educației extrașcolare/complementare.</p> <p>15. Necoresponderea bazei material-tehnice și didactice cerințelor educaționale moderne.</p> <p>16. Nivelul relativ redus de utilizare a tehnologiei informației și a comunicațiilor în procesele de predare-învățare.</p>		<p>7. Lipsa transportului școlar și infrastructura slab dezvoltată a drumurilor rurale.</p> <p>8. Creșterea numărului de copii rămași fără supravegherea părinților, în mare majoritate, plecați peste hotarele țării.</p> <p>9. Accesul redus la educația nonformală.</p>

Puncte forte (S)	Puncte slabe (W)	Oportunități (O)	Constrângeri (T)
Învățământul vocațional și tehnic			
<ol style="list-style-type: none"> 1. Existența unei infrastructuri extinse. 2. Impactul pozitiv al proceselor de implementare a unor proiecte internaționale. 3. Existența unui corp profesoral-didactic și de instruire cu o bogată experiență în domeniu. 4. Deschiderea cadrelor didactice către schimbare. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Necoresponderea structurii actuale a învățământului vocațional și tehnic cerințelor moderne și practicilor internaționale. 2. Discrepanțe semnificative în ofertele educaționale ale instituțiilor de învățământ profesional și tehnic și cerințele pieții muncii. 3. Lipsa documentelor normativ-juridice, care ar reglementa aspectele de formare profesională și cele ocupaționale. 4. Nivelul scăzut de armonizarea a Curriculumului învățământului vocațional și cel tehnic cu Concepția Curriculumului Național. 5. Utilizarea ineficientă a resurselor disponibile din cauza dublării activităților de pregătire profesională aceleași specialități atât în școlile profesionale cât și în colegii. 6. Lipsa unor mecanisme durabile de formare profesională continuă pentru cadrele didactice din învățământul vocațional și cel tehnic. 7. Necoresponderea metodelor existente de management al învățământului vocațional și tehnic 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Tendințe de creștere a gradului de implicare a agenților economici în soluționarea problemelor cu care se confruntă învățământul vocațional și tehnic. 2. Tendințe de creștere a solicitărilor pieții muncii și a motivației candidaților la studii la anumite specialități. 3. Condiții favorabile pentru deschiderea cu suportul agenților economici a unor noi programe de pregătire profesională. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Lipsa de experiență în elaborarea și implementarea unui cadru normativ-juridic de reformare a învățământului vocațional și tehnic. 2. Lipsa la nivel central și cel local a unor viziuni politice explicite referitoare la scopul și căile de reformare a învățământului vocațional și tehnic. 3. Lipsa unui consens național privind reformarea învățământului vocațional și tehnic. 4. Incoerența managementului național și cel instituțional din învățământul vocațional și tehnic. 5. Statutul social relativ redus al profesorilor și maiștrilor din învățământul vocațional și tehnic. 6. Rezistența la schimbare a unui număr semnificativ de conducători ai instituțiilor de învățământ vocațional și tehnic.

Puncte forte (S)	Puncte slabe (W)	Oportunități (O)	Constrângeri (T)
	<p>tendințele moderne de conducere.</p> <p>8. Ineficiența conexiunilor existente ale instituțiilor de învățământ vocațional și tehnic cu piața muncii.</p> <p>9. Nivelul scăzut de promovare a antreprenoriatului în cadrul instituțiilor de învățământ vocațional și tehnic.</p>		
Învățământul superior			
<ol style="list-style-type: none"> 1. Promovarea prevederilor Procesului de la Bologna. 2. Implementarea Strategiei Naționale de dezvoltare a Învățământului Superior. 3. Structurarea învățământului superior în două cicluri. 4. Promovarea Concepției standardelor și Curriculumului universitar. 5. Elaborarea și promovarea sistemului național de calificări. 6. Promovarea unui sistem de management al calității în învățământul superior. 7. Promovarea integrării învățământului superior, cercetării științifice și a pieței muncii. 8. Promovarea unui învățământ centrat pe student. 9. Promovarea mobilității studenților 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Aplicarea incoerentă a prevederilor Procesului de la Bologna. 2. Incoerența dintre ciclurile învățământului superior în plan curricular, managerial și tehnologic. 3. Lipsa structurilor externe de evaluare și asigurare a calității în învățământul superior. 4. Nivelul scăzut al interconexiunii învățământului superior, cercetării științifice și a mediului economic. 5. Managementul cercetării științifice nu corespunde modelelor europene existente și necesităților universitare. 6. Disfuncționalități în formarea profesională continuă a cadrelor didactice din învățământul superior. 7. Incoerența finanțării învățământului superior în raport cu necesitățile reale. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Implementarea în volum deplin a prevederilor Procesului de la Bologna; 2. Implementare proiectelor internaționale cu referire la: managementul calității în învățământul superior; conexiunea învățământului superior și a mediului economic; managementul Curriculumului universitar; formarea profesională continuă etc. 3. Redimensionarea cercetărilor științifice în învățământul superior; 4. Existența în învățământul superior a unui corp profesoral-științific de o calificare înaltă. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Cadrul juridic și normativ incoerent. 2. Vulnerabilitatea mediului economic și repercusiunile acestuia asupra instituțiilor de învățământ. 3. Lipsa proiectelor strategice de dezvoltare a învățământului superior. 4. Necoresponderea structurii învățământului superior necesitățile pieței muncii și cerințelor față de calitatea specialiștilor pregătiți. 5. Statutul scăzut al cercetărilor în învățământul superior. 6. Responsabilizarea redusă a studenților față de rezultatele învățării. 7. Rezistența, în mare parte, a managerilor și a cadrelor didactice la schimbare. 8. Finanțarea insuficientă a

Puncte forte (S)	Puncte slabe (W)	Oportunități (O)	Constrângeri (T)
<p>și a cadrelor didactice.</p> <p>10. Implicarea mai eficientă a studenților în guvernarea universitară.</p> <p>11. Creșterea reală a autonomiei universitare.</p>	<p>8. Disfuncționalități în realizarea autonomiei reale universitare.</p> <p>9. Gradul scăzut de realizare a mobilității studenților și a cadrelor didactice.</p> <p>10. Incoerența rețelei instituțiilor de învățământ superior cu necesitățile pieței muncii, cadrului calificărilor și tendințele internaționale cu privire la statutul instituțiilor de învățământ superior în societate.</p> <p>11. Nivelul scăzut al calității în învățământul superior.</p> <p>12. Participare insuficientă a universităților în proiecte și Programe internaționale.</p> <p>13. Nivelul scăzut de motivare și de responsabilizare pentru rezultatele învățării de către studenți.</p> <p>14. Lipsa Cadrului ocupațional cu referire la statutul absolvenților pentru fiecare ciclu de învățământ superior.</p> <p>15. Incoerența pregătirii unor specialități cu necesitățile pieței muncii.</p>		<p>învățământului superior, asociată cu un management financiar ineficient.</p> <p>9. Lipsa în învățământul superior a unui sistem de marketing.</p>
Educația adulților			
<p>10. Este elaborat cadrul legislativ pentru educația adulților.</p> <p>11. Promovarea conceptului educației</p>	<p>1. Incoerența dintre prevederile legislative și aplicative/practice privind educația adulților.</p>	<p>1. Racordarea cadrului legislativ și normativ la standardele europene privind educația adulților.</p>	<p>1. Lipsa de experiență în elaborarea și implementarea cadrului normativ și a documentelor de politici privind</p>

Puncte forte (S)	Puncte slabe (W)	Oportunități (O)	Constrângeri (T)
<p>pe parcursul întregii vieți.</p> <p>12. Aprobarea și implementarea standardelor de formare profesională continuă a cadrelor didactice și celor de conducere din învățământ.</p> <p>13. Posibilități de diversificare a educației adulților prin extinderea formării generale și profesionale continue: perfecționare, calificare, recalificare, specializare, conversie.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 2. Inexistența unui sistem de formare generală continuă a adulților la nivel național. 3. Disfuncționalitatea managementului educației adulților. 4. Lipsa mecanismelor de stimulare a învățării pe parcursul întregii vieți. 5. Ajustarea insuficientă a sistemului de formare continuă la necesitățile individuale ale cursantului și necesitățile pieții muncii. 6. Lipsa unui sistem efektiv și eficient de ghidare și consiliere profesională. 7. Imperfecțiunea mecanismelor de finanțare a educației adulților. 8. Implicarea insuficientă a agenților economici în promovarea educației adulților. 	<ol style="list-style-type: none"> 2. Dezvoltarea parteneriatului în educația adulților cu Ministerul Culturii și agenții economici. 3. Implementarea unui sistem de management al educației adulților la nivel național și cel local. 4. Crearea echipei de formatori pentru educația adulților. 5. Stabilirea mecanismelor de motivare a învățământului pentru adulți. 	<p>educația adulților.</p> <ol style="list-style-type: none"> 2. Nivel scăzut al motivației adulților pentru formarea continuă 3. Lipsa unui management coerent privind educația adulților. 4. Nivel scăzut de finanțare a educației adulților. 5. Lipsa unui sistem eficient de monitorizare și evaluare a învățământului pentru adulți.

6. Direcțiile prioritare și rezultatele scontate

6.1. Asigurarea unei dezvoltări durabile a sistemului de învățământ

77. Dezvoltarea durabilă a sistemului de învățământ va fi realizată prin implementarea unor măsuri comune pentru întreg sectorul educațional, pornind de la interdependența dintre calitatea personalului didactic, calitatea învățământului, nivelul de dezvoltare a și calitatea vieții.

78. **Obiectivul general al priorității:** Modernizarea sistemului de învățământ la nivel de sistem și de relații internaționale.

79. **Sarcini:**

(i) Elaborarea și implementarea până în anul 2015 a unui sistem de finanțare, care ar asigura funcționarea și dezvoltarea durabilă învățământului, ridicarea prestigiului cadrelor didactice.

(ii) Majorarea mijloacelor financiare destinate protecției sociale a angajaților din învățământ cu 5%–10% anual.

(iii) Crearea condițiilor privind majorarea mijloacelor financiare alocate învățământului de către partenerii naționali și internaționali cu 10%–15% anual.

(iv) Demararea începând cu anul 2012 a procesului de pregătire a specialiștilor în domeniul economiei educației, cel puțin câte 10–15 persoane anual.

(v) Reducerea cu 20% pe an a „inegalității digitale” privind accesul la tehnologiile informaționale și comunicaționale între mediile de reședință urban-rural și tipurile de instituții de învățământ.

(vi) Promovarea educației interculturale în sistemul de învățământ prin crearea condițiilor ca până în anul 2013 toate instituțiile de învățământ cu predare în limbile minorităților lingvistice să dispună de cadre didactice calificate de predare a limbii române.

80. **Obiectivul specific nr. 1:** Promovarea unor politici social-economice și educaționale ce vor asigura dezvoltarea prioritara a învățământului

81. *Direcții de politici:*

(i) modernizarea și dezvoltarea cadrului normativ-legislativ din perspectiva racordării sistemului de învățământ la standardele europene și necesitățile social-economice și educaționale ale statului;

(ii) asigurarea finanțării prioritare a învățământului din perspectiva funcționării eficiente și dezvoltării acestuia, precum și din perspectiva influenței asupra dezvoltării social-economice a statului;

(iii) implementarea unui sistem eficient de protecție socială a resurselor umane din învățământ;

(iv) instituirea unui sistem de înlesniri fiscale pentru cei care investesc în dezvoltarea învățământului: agenții economici, companiile naționale și internaționale, persoanele fizice etc.

82. *Rezultatele scontate:*

- (i) va fi elaborat și implementat un cadru normativ-juridic adecvat principiului priorității învățământului în societate;
- (ii) va fi oprit declinul financiar-economic ce se mai atestă în sistemul de învățământ;
- (iii) va fi implementat un nou model de finanțare a învățământului, centrat pe diversitatea surselor de finanțare, pe elev/student și pe rezultate;
- (iv) va fi implementat un sistem de protecție socială în învățământ, care ar crea condiții motivaționale de creștere profesională a cadrelor didactice și de învățare eficientă a elevilor/studentilor;
- (v) va fi creat un climat favorabil pentru investiții în dezvoltarea sistemului de învățământ.

83. **Obiectivul specific nr. 2:** Asigurarea condițiilor de realizare a drepturilor cetățenilor la educație de calitate la toate nivelurile sistemului de învățământ

84. *Direcții de politici:*

- (i) racordarea cadrului legal al Republicii Moldova cu privire la educație la Convenția pentru Drepturile Omului, Convenția pentru Drepturile Copilului, Convenția ONU privind drepturile persoanelor cu dizabilități etc.;
- (ii) introducerea tematicii referitoare la drepturile omului/copilului în curriculumul școlar;
- (iii) instituirea pe lângă Ministerul Educației a unei structuri de asigurare a drepturilor în educație și a unui post de „comisar” pentru drepturile în educație.

85. *Rezultatele scontate:*

- (i) va fi elaborat și implementat un cadru normativ-juridic în domeniul educației ce va fi coerent cu cerințele și prevederile tratatelor internaționale cu privire la drepturile omului/copilului, alte drepturi în educație;
- (ii) va fi valorificat un sistem de principii democratice în educație și învățământ.

86. **Obiectivul specific nr. 3:** Dezvoltarea unor baze normativ-juridice în domeniul educațional ce vor asigura funcționarea eficientă și funcționarea sistemului de învățământ în interesele persoanei, societății și ale statului.

87. *Direcții de politici:*

- (i) dezvoltarea bazei juridice și normative din perspectiva:
 - tendințelor evoluției învățământului pe plan național și internațional;
 - asigurării spațiului educațional unic și deschiderii spre valorile educaționale europene;
 - stabilirii clare a competențelor și responsabilităților administrației publice centrale, administrației publice locale și instituționale, ale societății, comunității, ale părinților, privind asigurarea calității în învățământ și respectarea legislației în domeniul educațional;
 - descentralizării managementului educațional, inclusiv a celui financiar;
 - realizării activităților de antreprenariat în sistemul de învățământ;
 - promovării învățământului incluziv la toate nivelurile sistemului de învățământ;
 - asigurării securității elevilor și studenților etc.;
- (ii) elaborarea cadrului normativ necesar pentru implementarea Codului Educației.

88. *Rezultatele scontate:*

(i) va fi stabilit un cadru normativ-juridic, care va asigura în deplină măsură funcționarea, dezvoltarea și autodezvoltarea sistemului de învățământ;

(ii) vor fi identificate direcțiile de perspectivă privind perfecționarea în continuare a cadrului juridic și renovarea sistemului de învățământ;

(iii) vor fi conturate clar mecanismele de realizare a educației incluzive, a antreprenoriatului în învățământ, precum și de realizare a principiului de descentralizare managerială.

89. **Obiectivul specific nr. 4:** Fundamentarea, formularea și aplicarea mecanismelor economice de dezvoltare a sistemului de învățământ

90. *Direcții de politici:*

(i) reconceptualizarea modelului și a mecanismelor de finanțare a sistemului de învățământ din perspectiva descentralizării, diversificării surselor, tipului/categoriei instituției de învățământ, nivelului de învățământ etc.;

(ii) asigurarea pe etape a finanțării garantate a sistemului de învățământ în raport cu necesitățile reale ale acestuia și din perspectiva dezvoltării și influenței asupra sferei social-economice;

(iii) fundamentarea și elaborarea mecanismelor și normativelor privind finanțarea complementară a sistemului de învățământ;

(iv) elaborarea normativelor și mecanismelor de finanțare a cercetărilor științifice, inovare și transfer tehnologic în sistemul de învățământ, din perspectiva integrării cu mediul economic;

(v) promovarea antreprenoriatului în sistemul de învățământ vocațional și tehnic și cel superior: crearea întreprinderilor mixte, incubatoarelor, centrelor comune de cercetare etc.;

(vi) promovarea creditului social în învățământul superior;

(vii) demararea proceselor de pregătire a specialiștilor în domeniul economiei învățământului.

91. *Rezultatele scontate:*

(i) va fi eficientizat sistemul de finanțare a învățământului prin fundamentarea și implementarea noilor mecanisme economice;

(ii) vor fi create mecanismele și condițiile de realizare a interconexiunii: învățământ – cercetare – mediul economic;

(iii) pe piața muncii va fi promovată o nouă specialitate – specialist în economia învățământului;

(iv) va fi extinsă protecția socială a studenților, masteranzilor și doctoranzilor.

92. **Obiectivul specific nr. 5:** Asigurarea și monitorizarea calității în învățământ

93. *Direcții de politici:*

(i) conceptualizarea sistemului de asigurare a calității în învățământ și educație;

(ii) fundamentarea și elaborarea unui set de indicatori privind calitatea învățământului la nivel de sistem;

(iii) fundamentarea, elaborarea și aplicarea mecanismelor externe de asigurare a calității în învățământ, în raport cu normele și standardele naționale și internaționale;

(iv) fundamentarea și implementarea sistemului național de monitorizare a calității învățământului la toate nivelurile;

(v) stabilirea mecanismelor de realizare a conexiunii inverse (feed-back-ului) în sistemul de învățământ.

94. *Rezultatele scontate:*

(i) vor fi implementate noi modele și mecanisme de asigurare a calității la nivel național;

(ii) va fi eficientizată metodologia de monitorizare și evaluare a calității în învățământ;

(iii) la nivel național vor fi create structuri de asigurare și monitorizare a calității în învățământ.

95. **Obiectivul specific nr. 6:** Dezvoltarea și aplicarea tehnologiilor informaționale și comunicaționale în sistemul de învățământ

96. *Direcții de politici:*

(i) asigurarea accesului tuturor elevilor/studentilor, masteranzilor, doctoranzilor, cadrelor didactice la mijloacele moderne oferite de tehnologiile informaționale și comunicaționale;

(ii) reducerea graduală a „inegalității digitale” în accesul la tehnologiile informaționale și comunicaționale între mediile de reședință urban-rural și tipurile de instituții de învățământ;

(iii) informatizarea managementului educațional la toate nivelele sistemului de învățământ;

(iv) implementarea pe etape în instituțiile de învățământ superior și vocațional/tehnic a instruirii la distanță;

(v) aplicarea tehnologiilor informaționale în procesul de predare-învățare-evaluare la toate nivelele sistemului de învățământ;

(vi) asigurarea condițiilor pentru fiecare elev, student, masterand, doctorand să cunoască și să aplice tehnologiile informaționale și comunicaționale în volumul prevăzut de CNOC (Certificatul Național de Operare pe Calculator).

97. *Rezultatele scontate:*

(i) va fi asigurat accesul și create condițiile pentru ca fiecare elev/student să cunoască și aplice tehnologiile informaționale și comunicaționale;

(ii) va fi elaborat regulamentul și metodologia învățământului la distanță;

(iii) vor fi elaborate ghidurile și manualele electronice;

(iv) vor fi dezvoltate structurile de gestionare și de formare continuă a cadrelor didactice în domeniul tehnologiilor informaționale;

(v) instituțiile de învățământ vor fi dotate cu calculatoare și produse program de uz general și pentru instruirea asistată de calculator.

98. **Obiectivul specific nr. 7:** Reconceptualizarea managementului educațional la nivel de sistem

99. *Direcții de politici:*

(i) promovarea unui management participativ și eficient;

(ii) promovarea managementului strategic și inovațional;

(iii) dezvoltarea culturii organizaționale a instituțiilor de învățământ;

(iv) dezvoltarea managementului resurselor umane;

(v) dezvoltarea managementului de curriculum;

(vi) identificarea și implementarea mecanismelor managementului modern: diagnosticarea, proiectarea, luarea de decizii, organizarea, evaluarea, comunicarea etc.

100. *Rezultatele scontate:*

- (i) va fi elaborată o concepție modernă cu privire la managementul educațional;
- (ii) vor fi elaborate și aplicate programe strategice de dezvoltare a învățământului la nivel național, local și instituțional;
- (iii) va fi dezvoltat cadrul instituțional de formare continuă a managerilor în domeniul educațional;
- (iv) va fi formată o nouă cultură organizațională a instituțiilor de învățământ.

101. **Obiectivul specific nr. 8:** Promovarea parteneriatului și dialogului social

102. *Direcții de politici:*

- (i) crearea condițiilor și stabilirea punctelor/ariilor de interes privind dialogul social, cu comunitatea, societatea civilă și cu mediul de afaceri;
- (ii) implicarea partenerilor sociali în luarea de decizii la nivel de politici educaționale;
- (iii) asigurarea normativă a dialogului social dintre sistemul de învățământ și partenerii sociali.

103. *Rezultatele scontate:*

- (i) vor fi create condiții de implicare a comunității, societății civile și a mediului economic în elaborarea și implementarea politicilor educaționale;
- (ii) vor fi elaborate actele normative, reglatorii cu privire la realizarea dialogului social al mediului educațional cu partenerii sociali.

104. **Obiectivul specific nr. 9:** Dezvoltarea relațiilor internaționale și promovarea politicilor interculturale în educație.

105. *Direcții de politici:*

- (i) racordarea la valorile și standardele educaționale europene;
- (ii) crearea mecanismelor de parteneriat cu structurile respective la nivel internațional;
- (iii) promovarea educației interculturale la toate nivelele sistemului de învățământ;
- (iv) crearea cadrului legal cu privirea la realizarea reformelor internaționale în domeniul educațional.

106. *Rezultatele scontate:*

- (i) sistemul de învățământ va fi racordat, în mare parte, la standardele și valorile educaționale europene;
- (ii) vor fi create condiții pentru realizarea parteneriatului și colaborarea cu structurile educaționale din diferite țări;
- (iii) vor fi create condiții pentru realizarea mobilității academice;
- (iv) vor fi create mecanismele pentru realizarea proiectelor educaționale comune etc.

6.2. Extinderea accesului la educația timpurie de calitate

107. **Obiectivul general al priorității:** Creșterea accesului și îmbunătățirea calității îngrijirii și educației timpurii din perspectiva tratării ei ca pregătire pentru viață, sporirea eficienței și relevanței educației.

108. **Sarcini:**

(i) Majorarea ratei de înrolare în programele preșcolare pentru copiii de 3–6 ani de la 75,5% în anul 2010 până la 77% în anul 2013 și 78% în anul 2015.

(ii) Majorarea ratei de înrolare în programele preșcolare pentru copiii de 6–7 ani de la 85% în anul 2010 până la 90 % în anul 2013 și 98% în anul 2015.

(iii) Reducerea până în anul 2015 cu cel puțin 5% a discrepanțelor în ratele de înrolare dintre regiunile rurale și urbane, dintre grupele dezavantajate și cele cu venituri medii.

109. **Obiectivul specific nr. 1.** Extinderea serviciilor de educație și dezvoltare timpurie a copilului.

110. *Direcții de politici:*

(i) realizarea reformei instituționale prin crearea alternativelor educaționale, dezvoltarea unui cadru instituțional adecvat pentru asigurarea accesului tuturor copiilor la educația de calitate, pornind de la condițiile locale concrete, necesitățile copilului și ale familiei, în funcție de posibilitățile reale;

(ii) analiza de fezabilitate a rețelei existente și identificarea localităților în care pot fi instituite servicii pentru educația și dezvoltarea timpurie;

(iii) instituirea serviciilor educaționale viabile și cost-eficiente în localitățile care în prezent nu dispun de astfel de servicii, flexibilizarea ofertei de servicii educaționale de calitate înaltă.

(iv) crearea alternativelor educaționale comunitare și instituirea de servicii de asistență socio-psiho-pedagogică a familiei cu copii mici, în scop de informare, documentare, consiliere, consultanță;

(v) elaborarea și promovarea – la nivel național, local, instituțional, al familiei – a politicilor viabile privind educația timpurie pentru toți copiii și a accesului echitabil la servicii de calitate; mediatizarea procesului la toate nivelurile și racordarea acestuia la legislația internațională;

(vi) elaborarea și realizarea de programe sociale complexe de ajutorare a copiilor defavorizați pentru a le asigura accesul la o educație de calitate.

111. *Rezultatele scontate:*

(i) va spori accesul la educație a copiilor cu vârsta de 3–5 ani, respectiv a copiilor de 6–7 ani, la programe preșcolare obligatorii, prin extinderea numărului de instituții preșcolare/centre comunitare, servicii educaționale etc.;

(ii) vor fi create serviciile educaționale de alternativă tuturor copiilor de până la 7 ani;

(iii) vor fi asigurate servicii de asistență socio-psiho-pedagogică instituite pentru familia cu copii mici;

(iv) va fi asigurată protecția socială a copiilor aflați în situații dificile.

112. **Obiectivul specific nr. 2.** Ameliorarea în continuare a calității serviciilor de educație și dezvoltare timpurie.

113. *Direcții de politici:*

(i) perfecționarea sistemului de pregătire inițială și instruire continuă a educatoarelor și asistentelor medicale, dezvoltarea deprinderilor manageriale și profesionale în vederea perfecționării serviciilor ce țin de educația și dezvoltarea timpurie a copilului;

(ii) dezvoltarea deprinderilor și cunoștințelor familiilor și ale altor persoane care îngrijesc de copii, în vederea îmbunătățirii practicilor de îngrijire și educație a copiilor;

(iii) elaborarea și implementarea programelor complexe de îngrijire și educare a copiilor în vârstă de până la 7 ani, care să fie direcționate spre satisfacerea tuturor necesităților

copilului, având în vedere sănătatea, nutriția, igiena, precum și dezvoltarea cognitivă și psihosocială;

(iv) implementarea continuă în procesul educațional a tehnologiilor moderne, centrate pe copil;

(v) implicarea familiei și a comunității în educația și dezvoltarea copiilor.

114. *Rezultatele scontate:*

(i) personalul antrenat în prestarea serviciilor de educație și dezvoltare timpurie va dispune de o pregătire, adecvată cerințelor actuale față de acest gen de activități educaționale;

(ii) va fi instituit cadrul normativ ce va asigura accesul la educație de calitate tuturor copiilor până la 7 ani;

(iii) vor fi stabilite responsabilitățile tuturor părților implicate în asigurarea accesului copiilor la educație de calitate;

115. **Obiectivul specific nr. 3.** Asigurarea metodică-didactică și tehnico-materială a instituțiilor de educație și dezvoltare timpurie a copilului.

116. *Direcții de politici:*

(i) editarea materialelor didactice pentru educatori și părinți conform situației etno-lingvistice din Republica Moldova;

(ii) asigurarea tuturor familiilor ce au copii mici și a instituțiilor ce prestează servicii de educație și dezvoltare timpurie cu materiale didactice;

(iii) actualizarea normativelor de educație, alimentare și de îngrijire a copiilor ce frecventează instituțiile de educație și dezvoltare timpurie;

(iv) elaborarea și implementarea unui mecanism flexibile de finanțare a instituțiilor de educație și dezvoltare timpurie, bazat pe eficiență, centrat pe necesități și grupuri-țintă;

117. *Rezultatele scontate:*

(i) familiile și instituțiile de educație și dezvoltare timpurie vor dispune de materiale didactice moderne;

(ii) noile normative de educație, alimentare și de îngrijire a copiilor vor contribui la ameliorarea calității educației și fortificării sănătății copiilor;

(iii) mecanismele de finanțare centrate pe necesități și grupuri-țintă vor asigura un grad sporit de satisfacere a nevoilor educaționale ale copiilor.

6.3. Formarea și dezvoltarea de școli prietenoase copilului

118. **Obiectivul general al priorității:** Creșterea accesului și îmbunătățirea calității învățământului primar, gimnazial și liceal din perspectiva școlilor prietenoase copilului.

119. **Sarcini:**

(i) Majorarea ratei brute de matriculare în învățământul primar de la 93,5% în anul 2010 până la 95% în anul 2013 și 98% în anul 2015.

(ii) Majorarea ratei brute de matriculare în învățământul gimnazial de la 88,8% în anul 2010 până la 90% în anul 2013 și 98% în anul 2015.

(iii) Reducerea până în anul 2015 cu cel puțin 5% a discrepanțelor în ratele brute de înscriere dintre regiunile rurale și urbane, în învățământul primar și gimnazial.

(iv) Reducerea anuală cu cel puțin a 5% a cotei absolvenților de gimnaziu, care nu-și mai continuă studiile.

(v) Creșterea anuală cu cel puțin a 10% a accesului la educația incluzivă a copiilor aflați în situații speciale.

(vi) Reorganizarea instituțiilor mici prin crearea școlilor de circumscripție și asigurarea elevilor din localitățile îndepărtate cu transport școlar.

(vii) Creșterea ponderii cadrelor didactice cu studii universitare din învățământul primar și cel secundar general până la 80% în anul 2013 și până la 85% în anul 2015.

(viii) Perfecționarea cadrelor didactice și manageriale în domeniul educației incluzive și școlilor prietenoase copilului – cel puțin câte 5% anual din numărul total de personal didactic și managerial.

(ix) Creșterea până în anul 2015 a ponderii disciplinelor opționale din Planul-cadru de învățământ – cu cel puțin 15% în învățământul gimnazial și 20% în învățământul liceal.

(x) Asigurarea cu manuale școlare gratuite a tuturor elevilor din învățământul primar și a cel puțin a 10% din numărul total de elevi din învățământul gimnazial și liceal, prioritate având copiii ce provin din familiile dezavantajate.

(xi) Reorganizarea anuală a 1–3 licee prin deschiderea de noi profiluri în corespundere cu necesitățile comunităților locale și perspectivele de dezvoltare social-economică a țării.

(xii) Implementarea către anul 2015 a mecanismelor de finanțare a instituțiilor de învățământ bazate pe performanță și eficiență.

(xiii) Perfecționarea cadrelor manageriale în domeniile managementului democratic, participativ, orientat la schimbarea culturii organizaționale a școlii – cel puțin câte 20% anual din numărul total de personal managerial.

120. **Obiectivul specific nr. 1:** Asigurarea condițiilor necesare/optime pentru extinderea accesului la educație de bază.

121. *Direcții de politici:*

(i) dezvoltarea unui cadru normativ și instituțional care să asigure accesul la o educație de calitate în învățământul general pentru toți copiii, inclusiv pentru copiii aflați în situații dificile și cei cu dizabilități;

(ii) conjugarea eforturilor familiei, comunității, administrației publice locale în asigurarea accesului la educație a tuturor copiilor/elevilor;

(iii) stabilirea clară a responsabilităților familiei, administrației publice locale, comunității, instituțiilor de învățământ, privind asigurarea accesului tuturor copiilor/elevilor la educație de calitate;

(iv) protejarea materială a copiilor/elevilor aflați în situații dificile;

(v) diagnosticarea permanentă și identificarea factorilor care duc la abandonul școlar;

(vi) promovarea și implementarea învățământului orientat la succes, ca factor al motivării pentru studii;

(vii) crearea serviciilor educaționale viabile și rentabile, lărgirea ofertei de servicii educaționale de calitate pentru copii/elevi și părinți.

122. *Rezultatele scontate:*

(i) va fi instituit cadrul normativ, care va asigura accesul la educația de calitate pentru toți copiii;

(ii) vor fi stabilite responsabilitățile tuturor părților implicate în asigurarea accesului copiilor la educația de calitate;

(iii) vor fi create serviciile educaționale cu funcții de asigurare a accesului la educație;

(iv) va fi asigurată protecția socială a copiilor/elevilor aflați în situații dificile.

123. **Obiectivul specific nr. 2:** Optimizarea rețelei de instituții de învățământ general în corespundere cu numărul de copii/elevi, situația demografică și perspectivele de dezvoltare ale localităților, disponibilitatea resurselor umane, capacitatea căilor de comunicație.

124. *Direcții de politici:*

- (i) fundamentarea și promovarea conceptului de „școală de circumscripție”;
- (ii) evaluarea impactului factorilor demografici, economici, umani și educaționali în procesul de creare a școlilor de circumscripție;
- (iii) stabilirea și promovarea avantajelor creării școlilor de circumscripție;
- (iv) diagnosticarea posibilităților și proiectarea strategică a rețelei de școli de circumscripție la nivel raional;
- (v) modernizarea drumurilor, infrastructurii, școlilor și asigurarea cu transport a elevilor din alte localități ca condiție absolut necesară în cazul creării școlilor de circumscripție;
- (vi) Includerea activităților de creare a școlilor de circumscripție în planurile strategice de dezvoltare social-economică ale unităților administrativ-teritoriale și a țării în ansamblu;
- (vii) promovarea liceelor de profil și a structurilor de educație complementară.

125. *Rezultatele scontate:*

- (i) rețeaua de instituții de învățământ, în primul rând, din zonele rurale, va fi adusă în corespundere cu situația demografică, economică și educațională;
- (ii) vor fi asigurate condițiile manageriale, economice, structurale și umane de organizare și funcționare a școlilor de circumscripție;
- (iii) vor fi create/reorganizate instituțiile de învățământ de circumscripție ce vor asigura o calitate mai înaltă a procesului de instruire și a utilizare mai eficientă a resurselor disponibile.

126. **Obiectivul specific nr. 3:** Dezvoltarea resurselor umane din învățământul general prin crearea condițiilor optime de activitate profesională, reconsiderarea statutului cadrelor didactice în societate, crearea mecanismelor de motivare și protecție socială și profesională a cadrelor didactice și a celor de conducere.

127. *Direcții de politici:*

- (i) crearea sistemului de marketing și de prognozare a necesităților în cadre didactice în conformitate cu situația demografică și dezvoltarea școlilor de circumscripție;
- (ii) crearea mecanismelor de ridicare a statutului cadrelor didactice în societate și extinderea a rolului acestora în dezvoltarea sistemului de învățământ și respectiv, a sistemului social-economic al țării;
- (iii) crearea mecanismelor de protecție socială a cadrelor didactice și a celor de conducere;
- (iv) sincronizarea formării profesionale inițiale și continue a cadrelor didactice;
- (v) formarea inițială integrată (ciclul I și ciclul II) a cadrelor didactice pentru învățământul gimnazial, liceal și vocațional/tehnic (în volum de 300 de credite transferabile de studii);
- (vi) formarea cadrelor didactice pentru educația timpurie și învățământul primar în patru ani (240 de credite transferabile de studii) și studiile superioare de masterat (60–90 de credite transferabile de studii);
- (vii) instituționalizarea mecanismelor de implicare mai efectivă a cadrelor didactice și a părinților în procesele de luarea a decizii la toate nivelele sistemului de învățământ;

(viii) încurajarea proceselor de creare a asociațiilor cadrelor didactice pe domenii profesionale la nivel național și raional.

128. *Rezultatele scontate:*

- (i) vor fi implementate mecanismele de prognozare a necesităților în cadrele didactice;
- (ii) statutul cadrelor didactice în societate va fi mai înalt;
- (iii) paradigma formării inițiale și continue a cadrelor didactice va fi modernizată;
- (iv) participarea cadrelor didactice și a părinților în luarea de deciziilor la nivel național și instituțional va fi extinsă;
- (v) vor fi create asociații profesionale ale cadrelor didactice.

129. **Obiectivul specific nr. 4:** Promovarea educației incluzive și dezvoltarea alternativelor educaționale.

130. *Direcții de politici:*

- (i) conceptualizarea educației incluzive și a alternativelor educaționale;
- (ii) elaborarea cadrului normativ și reglatoriu privind educația incluzivă;
- (iii) diagnosticarea posibilităților de realizare a educației incluzive în instituțiile de învățământ de diferite tipuri;
- (iv) elaborarea cerințelor și crearea condițiilor fizice, psihologice, curriculare, organizaționale privind implementarea educației incluzive;
- (v) pregătirea consilierilor educaționali și a cadrelor didactice pentru realizarea educației incluzive în instituțiile de învățământ;
- (vi) crearea mecanismelor de monitorizare a educației incluzive și alternativelor educaționale;
- (vii) racordarea organizării educației incluzive la documentele internaționale în acest domeniu;

131. *Rezultatele scontate:*

- (i) va fi implementat cadrul normativ al educației incluzive și al alternativelor educaționale;
- (ii) vor fi stabilite posibilitățile, etapele, mecanismele de realizare a educației incluzive;
- (iii) vor fi formate cadrele didactice și consilierii educaționali pentru a realiza educația incluzivă;
- (iv) vor fi aplicate normele internaționale în organizarea educației incluzive.

132. **Obiectivul specific nr. 5:** Elaborarea și implementarea unor mecanisme eficiente de implicare a comunităților și familiilor în soluționarea problemelor educaționale și de asumare a responsabilităților pentru educația copiilor.

133. *Direcții de politici:*

- (i) identificarea posibilităților de implicare a comunității și a familiei în rezolvarea problemelor educaționale;
- (ii) elaborarea cadrului normativ privind implicarea comunității și a familiei în rezolvarea problemelor educaționale;
- (iii) identificarea responsabilităților comunității și a familiei privind participarea în activitatea instituțiilor de învățământ;
- (iv) crearea mecanismelor de motivare a comunității și a familiei pentru a participa în rezolvarea problemelor școlii;

(v) reconsiderarea rolului asociațiilor părintești în conformitate cu normele legale și principiul facultativității.

134. *Rezultatele scontate:*

(i) va fi elaborat cadrul normativ de implicare a comunității și a familiei în rezolvarea problemelor educaționale;

(ii) vor fi eficientizate relațiile școlii cu comunitatea și părinții;

(iii) vor fi stabilite responsabilitățile comunității și ale familiei privind implicarea în activitatea școlii;

(iv) va fi ameliorată situația privind funcționarea asociațiilor părintești.

135. **Obiectivul specific nr. 6:** Modernizarea continuă a curriculumului școlar la nivel de concept, de structură, de conținut, de proces și de rezultat.

136. *Direcții de politici:*

(i) reconceptualizarea curriculumului școlar din perspectiva postmodernismului;

(ii) dezvoltarea permanentă a curriculumului școlar din perspectivele: centrării pe competențe, centrării pe elev, centrării pe contexte reale, centrării pe pluridisciplinaritate și interdisciplinaritate;

(iii) reconsiderarea Planului-cadru de învățământ din perspectivele: integrării disciplinelor școlare, introducerea noilor discipline actuale pentru dezvoltarea elevilor;

(iv) promovarea curriculumului la decizia școlii, cross-curriculumului;

(v) elaborarea noilor generații de curricula pe discipline, de manuale, ghiduri metodologice;

(vi) elaborarea și aplicarea tehnologiilor didactice moderne, inclusiv celor informaționale și comunicaționale;

(vii) organizarea modulară a conținuturilor și racordarea acestora la finalitățile educaționale și particularitățile de vârstă a elevilor; descongestionarea informațională a conținuturilor;

(viii) sincronizarea procesului de predare-învățare-evaluare și de realizare a conexiunii inverse la nivel de politici curriculare;

(ix) fundamentarea și promovarea unui management curricular la nivel național, local și instituțional;

(x) constituirea grupurilor de experți/conceptori de curriculum pe discipline școlare/arii curriculare la nivel național;

(xi) modernizarea evaluării rezultatelor școlare prin implementarea sistemului de indicatori centrați pe competențe, varietate de teste, studii de caz;

(xii) dezvoltarea cercetării curriculare.

137. *Rezultatele scontate:*

(i) va fi constituit sistemul de dezvoltare continuă a curriculumului școlar;

(ii) vor fi elaborate noile generații de curricula școlare: integrate, centrate pe competențe, pe tematici cross-curriculare;

(iii) vor fi aplicate tehnologiile și strategiile didactice moderne, inclusiv cele informaționale și comunicaționale;

(iv) va fi constituit un management curricular modern la nivel național, local și instituțional;

(v) vor fi constituite grupuri de experți în curriculum și conceptori de curriculum la nivel național;

(vi) vor fi realizate cercetări științifice în domeniul curricular.

138. **Obiectivul specific nr. 7:** Dezvoltarea sistemului de formare continuă a cadrelor didactice și celor de conducere prin crearea mecanismelor motivaționale adecvate, implementarea creditelor profesionale.

139. *Direcții de politici:*

(i) descentralizarea formării profesionale continue a cadrelor didactice și celor de conducere și crearea pieții serviciilor de formare profesională continuă;

(ii) organizarea formării profesionale continuă în corespundere cu standardele respective, aprobate de Ministerul Educației;

(iii) elaborarea instrumentelor de identificare a necesităților în formarea profesională continuă;

(iv) promovarea creditelor profesionale care se acumulează pe parcurs de cinci ani;

(v) diversificarea formelor și metodelor de formare profesională continuă: cursuri, conferințe, seminare, training-uri, realizarea de proiecte;

(vi) diversificarea tipurilor de formare continuă: recalificare, calificare, conversie, perfecționare;

(vii) dezvoltarea managementului formării profesionale continue la nivel național, local și instituțional;

(viii) crearea condițiilor pentru cadrele didactice și de conducere de a proiecta traseul propriu de formare continuă și de a obține în această bază a gradelor didactice;

(ix) instituirea Catalogului Național de oferte privind formarea profesională continuă a cadrelor didactice și celor de conducere;

(x) instituirea procedurilor de acreditare a programelor de formare continuă și demararea proceselor de perfecționare a cadrelor doar în bază de programe acreditate.

140. *Rezultatele scontate:*

(i) va fi eficientizat procesul de formare profesională continuă a cadrelor didactice și celor de conducere;

(ii) vor fi aplicate standardele de formare profesională continuă a cadrelor didactice și celor de conducere;

(iii) va fi creată piața serviciilor de formare profesională continuă a cadrelor didactice și celor de conducere;

(iv) va fi promovat sistemul de programe acreditate pentru formarea profesională continuă;

(v) va fi creat un mecanism nou de obținere a gradelor didactice în baza acumulării creditelor profesionale pe parcursul activității din cinci în cinci ani;

(vi) va fi promovată autoformarea profesională și diversificarea formelor și metodelor de formare profesională continuă.

141. **Obiectivul specific nr. 8:** Implementarea standardelor de școli prietenoase copilului.

142. *Direcții de politici:*

(i) promovarea principiilor școlii prietenoase elevului: realizarea drepturilor copilului, participare democratică, securitate personală etc.

(ii) elaborarea standardelor școlii prietenoase copilului;

(iii) elaborarea mecanismelor, procedurilor și etapelor de constituire a școlilor prietenoase copilului;

(iv) formarea inițială și continuă a cadrelor didactice din perspectiva implementării standardelor de școli prietenoase copilului;

(v) crearea mecanismelor de monitorizare a școlilor prietenoase copilului.

143. *Rezultatele scontate:*

- (i) vor fi elaborate standardele școlii prietenoase copilului;
- (ii) vor fi create școli prietenoase copilului;
- (iii) vor fi formate cadrele didactice pentru a activa în școlile prietenoase copilului;
- (iv) vor fi stabilite instrumente de monitorizare a școlilor prietenoase copilului.

144. **Obiectivul specific nr. 9:** Diversificarea sistemului de învățământ liceal prin crearea de licee cu profil umanistic, profil real, profil tehnologic, profil pedagogic ș.a.

145. *Direcții de politici:*

- (i) reorganizarea și diversificarea învățământului liceal din perspectiva orientării profesionale mai eficiente și pregătirii mai profunde pentru continuarea studiilor la ciclul unu a învățământului superior de licență sau colegii;
- (ii) diagnosticarea și stabilirea necesităților și posibilităților de creare/reorganizare a liceelor din perspectiva diversificării acestora;
- (iii) asigurarea curriculară a noilor tipuri de licee;
- (iv) elaborarea cadrului normativ privind crearea/reorganizarea liceelor existente;
- (v) corelarea învățământului în liceele de profil cu învățământul în liceele vocațional/ tehnice, colegii și învățământul superior de licență.

146. *Rezultatele scontate:*

- (i) vor fi create condiții de reorganizare/creare a liceelor de profil;
- (ii) vor fi elaborate curricula pentru licee de profil;
- (iii) vor fi formate cadrele didactice pentru activitatea în aceste tipuri de licee;
- (iv) vor fi eficientizate mecanismele de ghidare în carieră a liceenilor.

147. **Obiectivul specific nr. 10:** Diversificarea și sincronizarea surselor de finanțare a învățământului general la nivel național, local și instituțional.

148. *Direcții de politici:*

- (v) reconceptualizarea mecanismelor de finanțare a învățământului general în conformitate cu prioritățile educaționale, rezultatele obținute, numărul de elevi;
- (vi) implementarea unui mecanism eficient de finanțare a învățământului general bazat pe analizele de tip cost-performanță;
- (vii) implementarea măsurilor de utilizare eficientă a resurselor financiare: finanțare bazată pe programe, pe unitate de copil/elev;
- (viii) asigurarea unei autonomii financiare a instituțiilor de învățământ concomitent cu sporirea responsabilităților acestora;
- (ix) diversificarea surselor de finanțare a învățământului general, crearea fondurilor extrabugetare în sprijinul învățământului;
- (x) ajustarea salarizării în învățământul general la salariul mediu pe economie.

149. *Rezultatele scontate:*

- (i) va fi eficientizat sistemul de finanțare a învățământului general;
- (ii) vor fi create noi mecanisme și proceduri de finanțare a învățământului general;
- (iii) vor fi diversificate sursele de finanțare a învățământului general;
- (iv) vor fi create condiții pentru asigurarea unei autonomii financiare reale a instituțiilor de învățământ general.

150. **Obiectivul specific nr. 11:** Modernizarea managementului învățământului general la nivel național, local și instituțional.

151. *Direcții de politici:*

(i) reconceptualizarea sistemului managerial în învățământul general: redimensionarea funcțiilor, structurilor, mecanismelor de conducere;

(ii) promovarea managementului democratic, participativ, orientat la schimbarea culturii organizaționale a școlii;

(iii) reformarea managementului educațional la nivel de ramură și instituție, plasarea accentului pe managementul strategic, inovațional;

(iv) crearea condițiilor pentru formarea inițială și continuă a managerilor școlari.

152. *Rezultatele scontate:*

(i) va fi eficientizat managementul educațional la nivel de sistem;

(ii) va fi promovat managementul democratic, participativ, inovațional și strategic;

(iii) vor fi formați manageri școlari cu viziuni moderne asupra învățământului.

6.4. Educația și susținerea copiilor aflați în dificultate

153. **Obiectivul general al priorității:** Oferirea de șanse egale copiilor aflați în situații deosebit de dificile.

154. **Sarcini:**

(i) Reducerea numărului de copii aflați în instituțiile de tip rezidențial cu 25% către anul 2013 și cu 50% până în anul 2015 prin revenirea acestora în familia biologică, familia extinsă, în casele de copii de tip familial, în școlile generale.

(ii) Transformarea către anul 2015 a numai puțin de 10% din instituțiile de învățământ de tip rezidențial prin crearea serviciilor alternative instituționalizării.

155. *Direcții de politici:*

(i) elaborarea programelor sociale complexe de asistență medicală, pedagogică, psihologică, socială etc. a copiilor aflați în dificultate;

(ii) reorganizarea sistemului instituțional de educație și îngrijire a copiilor în situații deosebit de dificile;

(iii) crearea serviciilor de asistență a copiilor cu cerințe educaționale speciale în cadrul instituțiilor de învățământ secundar general;

(iv) crearea și dezvoltarea unui sistem de servicii alternative instituționalizării;

(v) crearea serviciului de evaluare și diagnosticare a dezvoltării copiilor din cele mai timpurii perioade ale dezvoltării;

(vi) elaborarea și implementarea unui sistem de evaluare și monitorizare a progreselor înregistrate în domeniul recuperării și reabilitării dezvoltării copiilor cu cerințe educaționale speciale/copiilor în situații deosebit de dificile în instituțiile de educație incluzivă;

(vii) dezvoltarea deprinderilor și cunoștințelor cadrelor didactice și familiilor care oferă asistență psihopedagogică copiilor cu cerințe educaționale speciale;

(viii) finanțarea durabilă a programelor sociale și educaționale complexe pentru copiii aflați în dificultate și asigurarea accesului acestora la educația de calitate;

(ix) dotarea instituțiilor convenționale de învățământ cu materiale și echipamente necesare pentru asistența copiilor cu cerințe educative speciale;

(x) adaptarea instituțiilor convenționale de învățământ și condițiilor fizice ale clădirilor la necesitățile copilului în dificultate;

(xi) elaborarea curriculumului diferențiat și flexibil pentru copiii aflați în situații deosebit de dificile, care să fie direcționat spre satisfacerea necesităților și recuperarea dezvoltării fizice, cognitive și sociale.

156. *Rezultatele scontate:*

(i) va fi asigurat un cadru normativ pentru elaborarea programelor sociale complexe de asistență medicală, pedagogică, psihologică, socială etc. a copiilor aflați în dificultate;

(ii) va fi elaborat și implementat un sistem de evaluare și monitorizare a progreselor înregistrate în domeniul recuperării și reabilitării dezvoltării copiilor cu cerințe educaționale speciale/copiilor în situații deosebit de dificile în cadrul instituțiile de educație incluzivă;

(iii) vor fi formate cadrele didactice și consilierii educaționali, care vor oferi asistență psihopedagogică copiilor cu cerințe educaționale speciale;

(iv) instituțiile de educație și condițiile fizice ale clădirilor vor fi adaptate la necesitățile copilului aflat în dificultate;

(v) va fi elaborat și implementat curriculumul diferențiat și flexibil pentru copiii aflați în situații deosebit de dificile, care va fi direcționat spre satisfacerea necesităților și recuperarea dezvoltării fizice, cognitive și sociale;

(vi) va fi redus numărul copiilor aflați în instituțiile de tip rezidențial, iar o parte din ele vor fi transformate în servicii alternative instituționalizării.

6.5. Sporirea nivelului de pregătire profesională în învățământul vocațional și tehnic

157. **Obiectivul general al priorității:** Modernizarea învățământului vocațional și tehnic în conformitate cu prevederile Procesului de la Copenhaga și necesitățile pieții muncii.

158. **Sarcini:**

(i) Actualizarea Nomenclatorului de meserii în conformitate cu necesitățile economice ale țării prin includerea a circa 42 de meserii noi și modernizarea a 330 de meserii existente.

(ii) Reorganizarea rețelei instituțiilor de învățământ secundar profesional prin instituirea a 10 licee profesionale și 52 școli profesionale.

(iii) Organizarea instruirii la specialități mixte (înrudite): bucătar-cofetar, chelner-barman, cusător-croitor, pietrar-zidar-tencuitor, tencuitor-zugrav, electrogazosudor, tractorist-mașinist în producția agricolă.

(iv) Renovarea și re tehnologizarea bazei tehnico-materiale pentru domeniile prioritare de formare profesională: servicii, construcții, agricultură, transport, industria prelucrării lemnului, industria alimentară, alimentația publică, industria ușoară, în total 12 instituții de învățământ.

(v) Implementarea învățământului dual în 12 instituții de învățământ secundar profesional.

159. **Obiectivul specific nr. 1:** Restructurarea învățământului vocațional și tehnic pe două trepte – secundar și postsecundar.

160. *Direcții de politici:*

(i) identificarea posibilităților economice, manageriale, logistice, educaționale de restructurare a învățământului vocațional și tehnic;

(ii) sincronizarea structurală a învățământului secundar vocațional și tehnic și post-secundar vocațional și tehnic în raport cu particularitățile pieții muncii și amplasării teritoriale;

(iii) stabilirea cadrului funcțional pentru fiecare treaptă a învățământului vocațional și tehnic.

161. *Rezultatele scontate:*

(i) va fi constituită o nouă structură a învățământului vocațional și tehnic;

(ii) va fi elaborat cadrul funcțional pentru fiecare treaptă a învățământului vocațional și tehnic.

162. **Obiectivul specific nr. 2:** Restructurarea instituțiilor de învățământ vocațional și tehnic (școlile și liceele vocaționale și tehnice, colegiile) în funcție de treapta la care au fost atribuite.

163. *Direcții de politici:*

(i) reconsiderarea statutului și structurii tipurilor de instituții de învățământ vocațional și tehnic;

(ii) elaborarea regulamentelor, altor acte normative pentru școala vocațional și tehnică, liceul vocațional și tehnic, colegiu;

(iii) optimizarea rețelei instituțiilor vocațional și tehnice prin sincronizare, fuzionare, integrare, conversie, corespundere cu noua viziune conceptuală asupra acestui tip de învățământ;

(iv) fundamentarea și elaborarea planurilor/proiectelor strategice de dezvoltare instituțională.

164. *Rezultatele scontate:*

(i) va fi stabilit clar statutul fiecărei instituții de învățământ vocațional și tehnic;

(ii) vor fi elaborate regulamente de funcționare a acestor instituții;

(iii) va fi ajustată rețeaua instituțiilor de învățământ vocațional și tehnic la necesitățile reale ale economiei naționale și tendințele dezvoltării acesteia;

(iv) vor fi elaborate planuri strategice de dezvoltare instituțională.

165. **Obiectivul specific nr. 3:** Racordarea procesului de pregătire a specialiștilor în cadrul învățământului secundar și post-secundar vocațional și tehnic la necesitățile curente și de perspectivă ale pieții muncii

166. *Direcții de politici:*

(i) corelarea pregătirii specialiștilor în cadrul învățământului vocațional și tehnic cu particularitățile și perspectivele dezvoltării economiei naționale;

(ii) instituirea unui marketing educațional eficient axat pe prognozare și indicatori de dezvoltare a pieții muncii;

(iii) stabilirea mecanismelor și instrumentelor de certificare a capacităților profesionale în avansarea în carieră de la muncitor calificat la maestru, tehnician etc.

(iv) dezvoltarea Nomenclatorului de meserii și a standardelor ocupaționale pentru învățământul secundar și cel post-secundar vocațional și tehnic din perspectiva continuității studiilor și formării profesionale continue.

167. *Rezultatele scontate:*

(i) va fi creat un model de marketing educațional în cadrul învățământului vocațional și tehnic;

- (ii) va fi elaborat și implementat un nou Nomenclator al meseriilor și profesiilor, orientat către domeniile ocupaționale curente și de perspectivă;
- (iii) vor fi elaborate standardele ocupaționale și educaționale;
- (iv) va fi asigurată eficiența proceselor de pregătire a specialiștilor în cadrul învățământului vocațional și tehnic.

168. **Obiectivul specific nr. 4:** Extinderea accesului la învățământul secundar și post-secundar vocațional și tehnic.

169. *Direcții de politici:*

- (i) asigurarea și promovarea atractivității și avantajelor obținerii studiilor vocaționale și tehnice;
- (ii) reconceptualizarea modelelor de orientare profesională și de ghidare în cariera profesională a elevilor din învățământul general și cel vocațional și tehnic;
- (iii) promovarea unor noi specialități în cadrul învățământului vocațional și tehnic, care vor anticipa schimbările în economia națională;
- (iv) asigurarea protecției sociale eficiente a celor ce învață în școli vocațional și tehnice, licee vocaționale și tehnice, în colegii;
- (v) asigurarea unor condiții adecvate pentru studii în cadrul învățământului vocațional și tehnic;
- (vi) promovarea în toate instituțiile de învățământ vocațional și tehnice a cursurilor de antreprenariat, conducerea automobilului, tehnologia informației.

170. *Rezultatele scontate:*

- (i) vor fi create condițiile și mecanismele motivaționale de înrolare în instituțiile de învățământul vocațional și tehnic;
- (ii) vor fi create centre de ghidare și consiliere în carieră;
- (iii) vor fi introduse în Nomenclator specialități noi;
- (iv) vor fi create condiții de pregătire în toate instituțiile de învățământ vocațional și tehnic a șoferilor și utilizatorilor de computer.

171. **Obiectivul specific nr. 5:** Asigurarea științifică, metodologică și curriculară a învățământului secundar și post-secundar vocațional și tehnic.

172. *Direcții de politici:*

- (i) crearea Centrului științifico-metodic pentru asigurarea științifică, metodologică și curriculară a învățământului vocațional și tehnic;
- (ii) fundamentarea tematicii prioritare privind cercetarea științifică în domeniul învățământului vocațional și tehnic;
- (iii) dezvoltarea curriculumului vocațional și tehnic în conformitate cu prevederile curriculumului național: centrare pe elev, centrare pe competențe, centrare pe necesitățile pieței muncii;
- (iv) promovarea continuă a tehnologiilor didactice moderne, inclusiv a celor informaționale și comunicaționale.

173. *Rezultatele scontate:*

- (i) va fi creat Centrul științifico-metodic pentru asigurarea științifică, metodologică și curriculară a învățământului secundar și post-secundar vocațional și tehnic;
- (ii) vor fi inițiate cercetările științifice aplicative în domeniul învățământului vocațional și tehnic;

(iii) vor fi elaborate noile generații de curricula: planuri de învățământ, curricula pe discipline, manuale, ghiduri metodologice, teste de evaluare etc.;

(iv) vor fi implementate tehnologiile didactice moderne, bazate pe îmbinarea activitățile teoretice și cele aplicative/praxiologice.

174. **Obiectivul specific nr. 6:** Reconceptualizarea proceselor de formare profesională inițială și continuă a cadrelor didactice pentru învățământul secundar și post-secundar vocațional și tehnic.

175. *Direcții de politici:*

(i) instituirea unui sistem de formare inițială a cadrelor didactice și a maiștrilor pentru învățământul vocațional și tehnic în conformitate cu prevederile Procesului de la Bologna;

(ii) dezvoltarea modelelor de formare profesională continuă a cadrelor didactice și a maiștrilor din învățământul vocațional și tehnic din perspectiva principiului „învățare pe parcursul întregii vieți” și sistemului de credite profesionale cumulative;

(iii) implementarea mecanismelor de stimulare morală și materială a cadrelor didactice din instituțiile de învățământ vocațional și tehnic aflate în localitățile rurale;

(iv) asigurarea condițiilor de creștere în carieră a personalului didactic din învățământul vocațional și tehnic.

176. *Rezultatele scontate:*

(i) vor fi identificate instituțiile de învățământ superior ce vor efectua formarea profesională inițială și continuă a specialiștilor pentru învățământul vocațional și tehnic;

(ii) va fi constituit sistemul de formare profesională inițială și continuă a specialiștilor pentru învățământul vocațional și tehnic.

177. **Obiectivul specific nr. 7:** Extinderea și consolidarea conexiunilor învățământului vocațional și tehnic cu piața muncii.

178. *Direcții de politici:*

(i) reconceptualizarea conexiunilor învățământului vocațional și tehnic cu piața muncii în noile condiții social-economice și de integrare europeană;

(ii) crearea condițiilor de realizare a învățământului dual cu implicarea efectivă a agenților economici;

(iii) crearea întreprinderilor mixte, laboratoarelor, centrelor comune cu reprezentanții lumii afacerilor;

(iv) crearea în comun cu agenții economici a consorțiilor instituționale;

(v) reconsiderarea stagiilor profesionale ca factor important de asigurarea a calității în învățământ.

179. *Rezultatele scontate:*

(i) va fi implementat un mecanism nou de interacțiune a învățământului vocațional și tehnic și mediul economic;

(ii) va fi realizat învățământul dual în pregătirea muncitorilor calificați;

(iii) vor fi create întreprinderile mixte și consorții;

(iv) ca crește eficacitatea și eficiența stagiilor de practică.

180. **Obiectivul specific nr. 8:** Perfecționarea mecanismelor de finanțare și de modernizare a bazei material-tehnice în învățământul vocațional și tehnic.

181. *Direcții de politici:*

(i) elaborarea și aplicarea unor mecanisme noi de finanțare a învățământului vocațional și tehnic bazate pe diversificarea surselor de finanțare, finanțarea centrată pe elev și pe rezultat, finanțarea centrată pe grupurile țintă și priorități, autofinanțare;

(ii) renovarea bazei material-tehnice a instituțiilor de învățământ vocațional conform standardele moderne și ariile de priorități;

(iii) valorificarea resurselor interne privind dezvoltarea bazei material-tehnice și extinderea autofinanțării.

182. *Rezultatele scontate:*

(i) va fi ameliorată starea financiară a învățământului vocațional și tehnic;

(ii) vor fi stabilite noi mecanisme de finanțare a învățământului vocațional și tehnic;

(iii) va fi modernizată baza material-tehnică a învățământului vocațional și tehnic;

(iv) vor fi optimizate cheltuielile financiare destinate întreținerii infrastructurii instituțiilor de învățământ vocațional și tehnic.

6.6. Integrarea învățământului superior în spațiul european al învățării și cercetării

183. **Obiectivul general al priorității:** Modernizarea învățământului superior prin integrarea învățării și cercetării, extinderea conexiunilor cu mediul economic și implementarea în continuare a prevederilor Procesului de la Bologna.

184. **Sarcini:**

(v) Optimizarea rețelei instituțiilor de învățământ prin excluderea dublărilor: de la 19 instituții de învățământ superior de stat în 2010 până la 16 de astfel de instituții în anul 2015.

(vi) Crearea a cel puțin trei consorții universitare și trei filiale ale universității de stat până în 2015.

(vii) Finalizarea până în anul 2015 a procesului de implementare a celor trei cicluri de învățământ superior (licență, masterat și doctorat) și crearea în cadrul fiecărui profil profesional a câte cel puțin a unei școli doctorale.

(viii) Crearea până în anul 2011 a Agenției Naționale de Asigurare a Calității în Învățământul Superior și Cercetare.

(ix) Optimizarea procesului de admitere a candidaților la studii la facultățile „prestigioase”

(x) Majorarea cotei de finanțare a cercetării din învățământul superior de la 4% în anul 2010, din volumul total de mijloace financiare alocate sferei cercetare-dezvoltare, până la 20% în anul 2015.

(xi) Crearea până în anul 2015 de către instituțiile de învățământ superior și mediul economic a centrelor de cercetare, incubatoarelor, laboratoarelor, întreprinderilor comune – cel puțin câte 1–2 unități în cadrul fiecărui profil de formare profesională.

(xii) Creșterea ratei de încadrare în câmpul muncii a absolvenților din instituțiile de învățământ superior conform calificărilor obținute – de la 20% în anul 2009 până la 35% în anul 2015.

(xiii) Asigurarea mobilității academice a studenților de la 2% în anul 2010 până la 15% în anul 2015.

(xiv) Crearea până în anul 2012 în toate instituțiile de învățământ superior a structurilor interne de asigurare a calității.

(xv) Realizarea până în anul 2012 a auditului infrastructurii și bazei tehnico-materiale a instituțiilor de învățământ superior și renovarea acestora până în anul 2015 în volum de 40%–50%.

(xvi) Crearea până în anul 2013 a Fondului național pentru susținerea formării inițiale și continue în învățământul superior.

185. **Obiectivul specific nr. 1:** Sincronizarea proceselor de instruire și cercetare din învățământul superior în aspectele curriculare, metodologice și manageriale.

186. *Direcții de politici:*

(i) elaborarea cadrului normativ instituțional privind structurarea învățământului superior în trei cicluri;

(ii) asigurarea continuității curriculare între ciclurile de învățământ superior și identificarea specificului fiecărui ciclu de învățământ;

(iii) reconsiderarea cadrului metodologic a învățământului superior pentru fiecare ciclu și program de studiu;

(iv) stabilirea cadrului managerial pentru fiecare ciclu al învățământului superior.

187. *Rezultatele scontate:*

(i) vor fi elaborate documente normative instituționale (regulamente, cartea universitară, statute etc.) privind organizarea studiilor superioare de licență, de masterat, de doctorat;

(ii) vor fi sincronizate în plan curricular, metodologic și managerial cele trei cicluri ale învățământului superior.

188. **Obiectivul specific nr. 2:** Crearea și implementarea mecanismelor externe și interne de asigurare și monitorizare a calității în învățământul superior.

189. *Direcții de politici:*

(i) conceptualizarea fenomenului de calitate în sistemul de învățământ superior;

(ii) dezvoltarea sistemului de indicatori privind evaluarea calității în învățământul superior;

(iii) constituirea mecanismelor externe de evaluare a calității în învățământul superior;

(iv) constituirea mecanismelor interne și externe de asigurare și monitorizare a calității în învățământul superior;

(v) dezvoltarea sistemului de acreditare prin conexiunea cu sistemul de asigurare a calității în învățământul superior;

(vi) elaborarea standardelor de calitate în învățământul superior în contextul standardelor internaționale.

190. *Rezultatele scontate:*

(i) va fi elaborată Concepția calității în învățământul superior;

(ii) va fi constituit un model multidimensional de asigurare și monitorizare a calității în învățământul superior;

(iii) va fi creată Agenția Națională de Asigurare a Calității în Învățământul Superior și Cercetare;

(iv) vor fi stabilite modalități de monitorizare internațională a calității în învățământul superior;

(v) va fi efectuat clasamentul (rating-ul) instituțiilor de învățământ superior.

191. **Obiectivul specific nr. 3:** Consolidarea interconexiunilor dintre învățământul superior, cercetarea științifică, piața muncii și mediul economic.

192. *Direcții de politici:*

(i) re poziționarea interconexiunii învățământului superior, cercetării științifice și a mediului economic în plan educațional, inovațional, economic, managerial și valoric;

(ii) stabilirea rolului și responsabilităților tuturor actanților în procesul de interconexiune structurală și instituțională;

(iii) dezvoltarea parteneriatului dintre învățământul superior și mediul economic: crearea centrelor comune de ghidare în carieră, crearea incubatoarelor, laboratoarelor de cercetări comune, parcurilor științifice etc.;

(iv) crearea întreprinderilor comune;

(v) organizarea formării profesionale continue reciproce;

(vi) antrenarea reprezentanților de înaltă calificare din mediul economic în activitatea de elaborare a cadrului calificărilor, cadrului ocupațional și standardelor profesionale;

(vii) antrenarea cadrelor de înaltă calificare din mediul economic în procesul de monitorizare și evaluare a calității în învățământul superior;

(viii) crearea mecanismelor economice de autodezvoltare instituțională și promovarea inovațiilor și transferului tehnologic;

(ix) crearea Fondului pentru cercetarea științifică.

193. *Rezultatele scontate:*

(i) va fi elaborată Concepția cu privire la interconexiunea învățământului superior, cercetării științifice și a mediului economic;

(ii) va fi elaborat cadrul normativ, reglatoriu privind realizarea interconexiunii dintre învățământul superior, cercetarea științifică și mediul economic;

(iii) vor fi create structuri antreprenoriale comune, incubatoare, laboratoare științifice;

(iv) va fi dezvoltat parteneriatul dintre învățământul superior și mediul economic;

(v) vor fi eficientizate modalitățile existente și implementate modalități noi de desfășurare a stagiilor practice ale studenților;

(vi) specialiștii de înaltă calificare din mediul economic vor fi implicați în elaborarea Cadrului Calificărilor, cadrului ocupațional, standardelor profesionale, precum și în formarea continuă a cadrelor didactice universitare.

194. **Obiectivul specific nr. 4:** Elaborarea și implementarea metodologiilor moderne de integrare/fuzionare a instituțiilor de învățământ superior conform tendințelor europene și necesitățile interne de asigurare a calității în învățământul superior.

195. *Direcții de politici:*

(i) reconsiderarea/optimizarea rețelei instituțiilor de învățământ superior publice în raport cu cadrul normativ național și cel internațional;

(ii) stabilirea indicatorilor de fuzionare a instituțiilor de învățământ superior;

(iii) identificarea modalităților și etapelor de fuzionare a instituțiilor de învățământ superior;

(iv) crearea consorțiilor instituțiilor de învățământ superior;

(v) stimularea creării filialelor instituțiilor de învățământ superior cu un ciclu de învățământ superior (de licență).

196. *Rezultatele scontate:*

(i) va fi optimizată rețeaua instituțiilor de învățământ superior;

- (ii) vor fi create consorții ale instituțiilor de învățământ superior;
- (iii) vor fi create filiale ale instituțiilor de învățământ superior.

197. **Obiectivul specific nr. 5:** Implementarea în învățământul superior la nivel național și cel instituțional a metodelor de managementului strategic și inovațional.

198. *Direcții de politici:*

- (i) conceptualizarea și dezvoltarea managementului strategic și inovațional în învățământul superior;
- (ii) valorificarea potențialului structurilor manageriale din învățământul superior din perspectiva implementării viziunilor strategice și inovaționale;
- (iii) fundamentarea și elaborarea planurilor strategice de dezvoltare a instituțiilor de învățământ superior;
- (iv) formarea competențelor manageriale strategice la conducătorii instituțiilor de învățământ superior;
- (v) crearea băncilor de date privind inovațiile manageriale în învățământul superior.

199. *Rezultatele scontate:*

- (i) va fi elaborat conceptul managementului strategic și inovațional în învățământul superior;
- (ii) vor fi elaborate programele/planurile strategice de dezvoltare a învățământului superior la nivel instituțional;
- (iii) vor fi formate cadrele de conducere din perspectiva aplicării managementului strategic și inovațional;
- (iv) vor fi create bănci de date privind inovațiile manageriale în învățământul superior.

200. **Obiectivul specific nr. 6:** Modernizarea curriculumului universitar din perspectiva centrării pe competențe, pe cel ce învață și pe necesitățile mediului economic.

201. *Direcții de politici:*

- (i) schimbarea paradigmei curriculumului universitar în corespundere cu noile tendințe și concepte curriculare: centrare pe tematica cross-curriculară, centrare pe competențe, centrare pe cel ce învață;
- (ii) elaborarea noilor generații de curricula: planuri de învățământ, curricula pe discipline, manuale universitare, ghidurile metodologice;
- (iii) elaborarea curricula universitare pentru instruire la distanță;
- (iv) corelarea curriculumului universitar cu cadrul calificărilor, cadrul ocupațional și standardele educaționale și profesionale pentru învățământul superior;
- (v) dezvoltarea continuă a curriculumului universitar la nivel de proces: aplicarea tehnologiilor didactice moderne, îmbinarea predării-învățării și cercetării, învățare autonomă și autoreglată în învățământ;
- (vi) dezvoltarea continuă a curriculumului universitar la nivel de rezultat: realizarea conexiunii inverse în învățământul superior.

202. *Rezultatele scontate:*

- (i) va fi modificată paradigma curriculumului universitar și elaborate noile generații de curricula, manuale academice, ghiduri metodologice etc.
- (ii) vor fi elaborate curricula pentru instruire la distanță;
- (iii) vor fi implementate tehnologii didactice moderne, tehnologii informaționale și comunicaționale;

(iv) vor fi stabilite mecanisme de realizare a conexiunii inverse în învățământul superior în plan curricular;

(v) va fi realizată conexiunea dintre curriculumul universitar și cadrul calificărilor.

203. **Obiectivul specific nr. 7:** Crearea de școli doctorale în contextul integralizării instituțiilor de învățământ superior.

204. *Direcții de politici:*

(i) elaborarea cadrului legislativ și normativ privind constituirea și funcționarea școlilor doctorale în cadrul universitar și/sau consorțiilor universitare;

(ii) modificarea cadrului metodologic, curricular și investigațional privind școlile doctorale;

(iii) prognozarea constituirii școlilor doctorale pe domenii profesionale sau pe arii de domenii profesionale.

205. *Rezultatele scontate:*

(i) va fi stabilit cadrul normativ al constituirii și funcționării școlilor doctorale;

(ii) va fi inițiată constituirea școlilor doctorale în cadrul universitar;

(iii) va fi schimbată paradigma pregătirii specialiștilor prin studii în școlile doctorale.

206. **Obiectivul specific nr. 8:** Modernizarea infrastructurii și bazei tehnico-materiale a instituțiilor de învățământ superior.

207. *Direcții de politici:*

(i) crearea sistemului de formare profesională continuă a cadrelor didactice din sistemul de învățământ superior centrat pe acumularea de credite cumulative și autoformare;

(ii) diversificarea formelor și metodelor de formare profesională continuă în învățământul superior;

(iii) promovarea în cariera profesională a cadrelor didactice universitare în baza performanțelor didactice și de cercetare;

(iv) crearea și implementarea mecanismelor de susținere a mobilității cadrelor didactice;

(v) modernizarea modelelor de evaluare a cadrelor didactice în învățământul superior; centrarea pe autoevaluare;

(vi) identificarea unor mecanisme moderne de motivare a cadrelor didactice privind creșterea profesională și participare în proiecte naționale și internaționale;

(vii) crearea cadrului normativ și motivațional de antrenare activă a studenților în procese de guvernare a instituțiilor de învățământ superior;

(viii) crearea condițiilor și cadrului normativ de susținere a mobilității studenților și doctoranzilor;

(ix) reactualizarea normelor sanitaro-igienice și de securitate a vieții studenților;

(x) crearea condițiilor și dezvoltarea metodologiei privind învățarea autonomă și/sau individuală a studenților din perspectiva creșterii responsabilității proprii pentru rezultatele obținute.

208. *Rezultatele scontate:*

(i) va fi creat sistemul de formare profesională continuă a cadrelor didactice și manageriale din învățământul superior;

(ii) va fi constituit un model de protecție și de motivare a cadrelor didactice pentru creștere profesională;

(iii) va fi instituit un model eficient și motivațional de evaluare și monitorizare a cadrelor didactice universitare;

(iv) vor fi create condiții pentru implicarea eficientă a studenților în conducerea universitară, luarea de decizii și asumarea de responsabilități;

(v) vor fi create premise de promovare a valorilor democratice, culturale, interculturale etc.

209. **Obiectivul specific nr. 9:** Perfecționarea sistemului de finanțare a învățământului superior în baza principiilor de autonomie, durabilitate, diversitate și rezultativitate.

210. *Direcții de politici:*

(i) elaborarea și implementarea mecanismelor de extindere a autonomiei instituțiilor de învățământ și de sporire a responsabilității publice a acestora (utilizarea eficientă a resurselor financiare, administrarea rațională a patrimoniului public, stimularea conducătorilor pentru creșterea eficienței utilizării mijloacelor financiare alocate etc.);

(ii) elaborarea și implementarea sistemului de contracte privind asistența financiară din partea statului și repartizarea specialiștilor în câmpul muncii conform obligațiilor asumate în contractul dintre student – autoritatea administrației publice locale – patronat – minister;

(iii) elaborarea cadrului normativ privind organizarea și desfășurarea activității antreprenoriale a instituțiilor de învățământ superior;

(iv) perfecționarea metodologiei de salarizare a personalului didactic din învățământul superior în funcție de performanțele profesionale;

(v) elaborarea cadrului normativ privind diversificarea surselor de finanțare a studiilor în învățământul superior;

(vi) perfecționarea sistemului actual de acordare a bursei prin diversificarea criteriilor de acordare a acestora și categoriilor de burse în scopul motivării studenților pentru performanțe și susținerea celor socialmente dezavantajați, indiferent de forma de finanțare.

211. *Rezultatele scontate:*

(i) va fi extinsă autonomia universitară, inclusiv în plan financiar;

(ii) va fi instituit un cadru normativ privind diversificarea surselor de finanțare;

(iii) va fi constituit Fondul național pentru susținerea formării inițiale și continue în învățământul superior;

(iv) va fi constituit Fondul național pentru susținerea cercetărilor științifice;

(v) va fi instituit un mecanism eficient de salarizare în învățământul superior.

6.7. Extinderea și diversificarea sistemului de instruire a adulților

212. **Obiectivul general al priorității:** Fortificarea sistemului de instruire a adulților pe întreg parcursul vieții în corespundere cu nevoile persoanei și necesitățile socio-economice.

213. **Sarcini:**

(i) Majorarea anuală cu 10%–15% a numărului de adulților înrolați în formarea continuă generală și cea profesională.

(ii) Crearea până în anul 2015 în fiecare unitate administrativ-teritorială de nivelul doi a serviciilor de formare continuă generală și profesională a adulților.

214. **Obiectivul specific nr. 1:** Reconceptualizarea educației adulților din perspectiva învățării pe întreg parcursul vieți.

215. *Direcții de politici:*

- (i) diagnosticarea situației privind învățământul adulților în Republica Moldova;
- (ii) identificarea nevoilor și problemelor privind învățământul adulților;
- (iii) stabilirea mecanismelor de finanțare a sistemului de învățământ pentru adulți;
- (iv) elaborarea Concepției privind educația adulților în contextul tendințelor europene de dezvoltare a acestui domeniu.

216. *Rezultatele scontate:*

- (i) va fi identificată starea actuală referitoare la educația adulților;
- (ii) vor fi stabilite sursele și modalitățile de finanțare a educației adulților;
- (iii) va fi elaborată Concepția educației adulților în Republica Moldova.

217. **Obiectivul specific nr. 2:** Dezvoltarea sistemului de formare profesională continuă a adulților.

218. *Direcții de politici:*

- (i) crearea condițiilor de formare profesională continuă centrată pe nevoile individului și standardele profesionale și ocupaționale;
- (ii) diversificarea și descentralizarea formării profesionale continue, crearea pieții serviciilor de formare profesională continuă;
- (iii) promovarea formării profesionale continue pe parcursul activității profesionale cu evaluări respective după fiecare cinci ani; formarea profesională continuă se va realiza nu odată la cinci ani, ci pe parcurs de cinci ani;
- (iv) introducerea creditelor profesionale de cumulative;
- (v) crearea condițiilor de motivare a formării și autoformării profesionale continue;
- (vi) stabilirea responsabilităților agenților economici privind formarea profesională continuă;
- (vii) stabilirea interconexiunii și continuității între formarea profesională inițială și cea continuă;
- (viii) identificarea modalităților de acreditare a programelor de formare profesională continuă;
- (ix) introducerea în Nomenclator a unei noi specialități – formator în cadrul formării profesionale continue.

219. *Rezultatele scontate:*

- (i) va fi promovată o nouă paradigmă de formare profesională continuă centrată pe principiul „educației pe întreg parcursul vieți”;
- (ii) va fi constituită piața serviciilor educaționale cu privire la formarea profesională continuă;
- (iii) vor fi stabilite responsabilitățile agenților economici privind formarea profesională continuă;
- (iv) vor fi instituite structuri și modalități de acreditare a programelor de formare profesională continuă;
- (v) vor fi create condiții de autoformare profesională continuă.

220. **Obiectivul specific nr. 3:** Dezvoltarea sistemului de formare generală continuă a adulților.

221. *Direcții de politici:*

- (i) elaborarea cadrului normativ și reglatoriu privind formarea generală continuă a adulților;
- (ii) elaborarea Concepției de formare generală continuă a adulților;
- (iii) deschiderea sau revitalizarea instituțiilor de educație a adulților: centre de instruire, universități populare, universități deschise, centre consultative etc.;
- (iv) stabilirea responsabilităților manageriale ale Ministerului Educației și a Ministerului Culturii în domeniul educației adulților;
- (v) organizarea cercetărilor științifice, inclusiv și a celor sociologice privind problematica educației adulților;
- (vi) identificarea surselor și metodologiei de finanțare a formării generale continue a adulților;
- (vii) crearea condițiilor de organizare a educației adulților în zonele rurale cu implicarea comunității, administrației publice locale, instituțiilor de învățământ;
- (viii) diversificarea serviciilor educaționale pentru adulți.

222. *Rezultatele scontate:*

- (i) va fi elaborat și implementat un cadru normativ privind educația adulților, componenta de formare generală;
- (ii) va fi aprobată Concepția educației adulților din perspectiva învățământului pe întreg parcursul vieții;
- (iii) va fi instituit managementul și monitorizarea proceselor de educare a adulților;
- (iv) vor fi stabilite sursele și modalitățile de finanțare a educației adulților;
- (v) vor fi constituite noi forme de educație a adulților: universitățile deschise, universități populare, centrele de consultații etc.

7. Estimarea impactului și a costurilor privind implementarea strategiei

7.1. Impactul și avantajele implementării

223. Elaborarea și implementarea Strategiei Naționale reprezintă o abordare sistemică a reformei învățământului corelată cu vectorul dezvoltării social-economice și de integrare europeană a Republicii Moldova. Această abordare și determină avantajele implementării strategiei cu un impact holistic semnificativ asupra sistemului de învățământ:

- (i) asigurarea bazei juridice, normative și reglatorie pentru funcționarea și dezvoltarea sistemului de învățământ;
- (ii) constituirea unui sistem de învățământ capabil să influențeze dezvoltarea durabilă a societății și să realizeze idealului educațional;
- (iii) crearea mecanismelor de autodezvoltare a sistemului de învățământ;
- (iv) deschiderea sistemului de învățământ către valorile personale, naționale și europene.

7.2. Costurile implementării strategiei

224. Principalii indicatori financiari ce vor determina costurile implementării Strategiei sunt:

(i) Finanțarea sistemului de învățământ se va realiza în conformitate cu legislația în vigoare și va constitui nu mai puțin de 8% din PIB.

(ii) Finanțarea activităților și proiectelor privind funcționarea sistemului de învățământ vor constitui 0000000 mil. lei.

(iii) Finanțarea activităților și proiectelor privind dezvoltarea sistemului de învățământ vor constitui 0000000 mil. lei.

(iv) Finanțarea implementării Strategiei de la bugetul de stat va constitui 0000000 mil. lei.

(v) Finanțarea implementării Strategiei din surse suplimentare, granturi, proiecte etc. va constitui 0000000 mil. lei.

225. Distribuirea alocărilor de mijloace financiare pe programe de cheltuieli în domeniul educației pe anii 2010–2013 este prezentată în *Anexa 2*.

8. Managementul și monitorizarea proceselor de implementare a Strategiei

226. Strategia se va implementa în parteneriat cu:

- (i) comunitatea și reprezentanții societății civile;
- (ii) ONG-urile ce oferă servicii educaționale, apără drepturile copilului;
- (iii) agenții economici;
- (iv) asociațiile profesionale și științifice în domeniul educației;
- (v) partenerii și organizațiile internaționale.

227. Competențele Ministerului Educației:

(i) asigură managerial, organizațional, financiar și logistic pentru implementarea Strategiei la nivel național;

(ii) exercită monitorizarea procesului de implementare a Strategiei;

(iii) efectuează actualizarea Strategiei în funcție de schimbările apărute în procesul de implementare a Strategiei;

(iv) asigură interacțiunea cu alte structuri ale statului și societății civile, implicate direct sau indirect în implementarea Strategiei;

(v) constituie Consiliul Național pentru conducerea și monitorizarea proceselor de implementare a Strategiei.

228. Responsabilitățile Ministerului Educației:

(i) promovează prioritatea învățământului în procesul de guvernare;

(ii) asigură condițiile necesare privind implementarea Strategiei;

(iii) prezintă organelor centrale și opiniei publice rapoarte anuale privind dezvoltarea învățământului.

229. Competențele Administrației Publice Locale:

(i) asigură implementarea Strategiei la nivel local din perspectiva managerială, procesuală și logistică.

- (ii) elaborează Strategiile locale de dezvoltare a învățământului;
- (iii) monitorizează procesele de implementare a Strategiei naționale și a Strategiilor locale;
- (iv) asigură la nivel local interacțiunea proceselor de implementare a Strategiei cu alte activități de dezvoltare social-economică.

230. Responsabilitățile Administrației Publice Locale:

- (i) creează condiții pentru realizarea în volum deplin a prevederilor Strategiei în unitățile teritorial-administrative;
- (ii) prezintă organelor de conducere și opiniei publice locale rapoarte anuale privind dezvoltării învățământului în unitatea teritorial-administrativă;

231. Competențele societății civile se realizează prin participarea directă a cetățenilor sau prin intermediul ONG-urilor ce activează în domeniul educației sau apărării drepturilor copilului și includ:

- (i) promovarea și monitorizarea proceselor de implementare a Strategiei;
- (ii) formularea de propuneri privind actualizarea Strategiei;
- (iii) organizarea de discuții publice despre impactul proceselor de implementare a Strategiei;
- (iv) oferirea de servicii educaționale și desfășurarea activităților de susținere a copiilor aflați în dificultate.

232. Procesul de implementare a Strategiei va include următoarele etape:

- (i) Etapa 2010–2011, pe durată căreia va fi dezvoltat cadrul legislativ-normativ și inițiate reformele curriculare la toate nivelurile și treptele sistemului de învățământ.
- (ii) Etapa 2012–2014, pe durata căreia vor fi realizate activitățile de bază privind modernizarea cadrului instituțional, dezvoltarea potențialului uman și consolidarea bazei tehnico-materiale a sistemului de învățământ.

233. Monitorizarea proceselor de implementare a Strategiei se va efectua în baza setului de indicatori, specificați în *Anexa 3*.

234. Responsabilitățile legate de monitorizarea proceselor de implementare a Strategiei vor fi puse în sarcina Comisiilor de monitorizare, create la nivel local, raional/municipal și central, care anual vor evalua progresele înregistrate și vor prezenta rapoarte organelor administrației publice (consiliul local, consiliul raional/municipal, Ministerul Educației). rapoartele respective vor avea un caracter deschis și vor fi puse și la dispoziția largului public.

9. Riscuri în procesul de implementare a Strategiei

235. Principalele riscuri, care pot apărea în procesul de implementare a Strategiei sunt:

- (i) abordările neutre, care nu iau în considerare faptul că învățământul trebuie să fie o prioritate națională;
- (ii) rezistența unor factori de decizie și anumitor categorii de populație la schimbările preconizate;
- (iii) nivelul scăzut de voință politică a unor factori de decizie;
- (iv) implicarea insuficientă a comunității și mass-media în promovarea Strategiei;
- (v) deficitul de motivare pozitivă a factorilor implicați în implementarea Strategiei;

(vi) constrângerile bugetare, impuse de eventualele tendințe nevaforabile în evoluția economiei naționale.

Anexa 1. Indicatorii de bază ce caracterizează funcționarea sistemului educațional

Domeniu/Indicator	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Cheltuieli pentru învățământ din bugetul public național, în % față de PIB	4,9	5,5	5,4	6,8	7,2	8,1	8,0	8,2	...
Populația ('000)									
Total	3634,5	3627,2	3617,7	3383,3	3599,8	3589,9	3581,1	3572,7	3567,5
de vârsta 3-6 ani	177,3	167,3	159,1	150,2	135,2	...	148,0	147,3	147,5
de vârsta 7-10 ani	225,7	213,6	199,3	188,1	177,9	...	170,0	161,4	155,4
de vârsta 11-15 ani	350,5	334,1	320,5	303,5	293,5	...	281,0	266,1	249,9
Indicatorii sărăciei *, **									
Pragul sărăciei absolute (MDL pe adult echivalent pe lună)	257,3	270,7	303,5	327,0	353,9	747,4	839,3	945,9	...
Rata sărăciei absolute	54,6	40,4	29,0	26,5	29,1	30,2	25,8	26,4	...
Pragul sărăcie extreme (pe adult echivalent pe lună)	201,5	212,0	235,5	258,1	278,5	404,2	453,9	511,5	...
Rata sărăciei extreme	38,0	26,2	15,0	14,7	16,1	4,5	2,8	3,2	...
Pragul internațional al sărăciei \$2,15 PPP pe persoană/zi (MDL/persoană/lună)***	183,9	193,7	216,2	239,5	268,0
Rata sărăciei (cheltuieli pe echivalent)	32,3	21,0	11,5	11,4	14,4	27,2	13,2	10,5	...
Pragul internațional al sărăciei \$4,3 PPP pe persoană/zi	-	-	-	-	-	604,0	678,3	764,1	...
Rata sărăciei (cheltuieli pe echivalent)	-	-	-	-	-	34,5	29,8	30,4	...
Ratele brute de înrolare (%)									
Preșcolar - total	47,6	57,0	61,1	66,1	70,7	70,1	72,6	74,4	...
Urban	65,6	75,5	80,4	84,8	89,2	87,2	88,8	90,8	...
Rural	38,6	47,7	51,3	56,4	61,0	61,0	63,6	65,2	...
Primar (clasele 1-4) - total	99,5	99,5	99,8	97,9	96,7	94,4	94,0	93,6	93,3
Urban	101,3	101,7	104	102,8	102,4	100,5	100,9	101,6	...
Rural	98,5	98,3	97,7	95,5	93,7	91,4	90,5	89,4	...
Gimnazial (clasele 5-9) - total	91,1	92,3	92,2	92,5	93,0	90,5	90,1	89,3	88,9
Urban	95,1	95,9	95,6	96,6	97,7	95,4	95,4	95,2	...
Rural	88,5	90	90,1	90,1	90,3	87,9	87,3	86,3	...
Ratele nete de înrolare (%)									
Preșcolar - total	42,4	52,4	58,7	63,7	68,6	68,5	71,1	72,7	...
Urban	58,6	71,9	77,8	82,0	86,7	85,4	87,4	89,2	...
Rural	33,8	44,8	49,0	54,2	59,1	59,4	62,0	63,5	...
Primar (clasele 1-4) - total	92,4	92,7	92,4	91,0	87,8	87,6	87,7	87,5	...

Domeniu/Indicator	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Urban	94,6	94,8	96,4	95,5	92,1	93,3	94,0	94,9	...
Rural	91,3	91,6	90,4	88,7	85,6	84,7	84,5	83,7	...
Gimnazial (clasele 5-9) - total	86,8	87,9	87,5	88,5	86,8	86,2	85,6	84,6	...
Urban	91,2	91,6	90,8	92,1	90,1	90,4	90,0	89,6	...
Rural	84	85,7	85,4	86,3	84,9	83,9	83,3	82,0	...
Educația preșcolară									
Numărul de instituții - total	1128	1192	1246	1269	1295	1305	1334	1349	...
Urban	318	313	309	309	309	307	308	315	...
Rural	810	879	937	960	986	998	1026	1034	...
Copii în instituțiile preșcolare - total ('000)	96,5	104,0	106,5	109,7	113,1	116,2	120,1	123,9	...
Urban	47,8	49,7	50,1	50,8	52,1	53,9	55,8	57,8	...
Rural	48,6	54,4	56,5	58,9	61,0	62,3	64,3	66,1	...
Locuri în instituțiile preșcolare - total ('000)	145,6	150,2	154,0	156,1	159,1	159,6	160,2	161,0	...
Urban	64,6	63,7	63,1	63,7	63,5	63,2	63,2	64,0	...
Rural	81,0	86,5	90,8	92,4	95,7	96,4	97,0	97,1	...
Copii la 100 de locuri - total	66	69	69	70	71	73	75	77	...
Urban	74	78	79	80	82	85	88	90	...
Rural	60	63	62	64	64	65	66	68	...
Numărul de grupe - total ('000)	4,3	4,6	4,7	4,9	5,0	5,2	5,4	5,5	...
Urban	2,1	2,1	2,2	2,2	2,6	2,3	2,4	2,4	...
Rural	2,2	2,4	2,6	2,7	2,8	2,9	3,0	3,1	...
Media numărului de copii într-o grupă - total	23	23	23	22	23	22	22	22	...
Urban	23	23	23	23	21	23	23	24	...
Rural	22	22	22	22	23	22	21	21	...
Numărul de pedagogi - total ('000)	9,0	9,6	9,8	10,0	10,3	10,5	10,9	11,2	...
Urban	4,5	4,5	4,4	4,4	4,5	4,5	4,7	4,8	...
Rural	4,6	5,1	5,4	5,6	5,8	6,0	6,3	6,4	...
din care educatori - total	6,9	7,3	7,5	7,6	7,8	8,0	8,3	8,6	...
Urban	3,6	3,6	3,6	3,6	3,6	3,7	3,8	3,9	...
Rural	3,3	3,7	3,9	4,0	4,2	4,3	4,6	4,7	...
Raportul numărul de copii/educator - total	14,0	14,2	14,2	14,4	14,5	14,5	14,5	14,4	...
Urban	13,3	13,8	13,9	14,1	14,5	14,6	14,7	14,8	...
Rural	14,8	14,7	14,5	14,7	14,5	14,5	14,0	14,1	...
Învățământul primar și secundar general									
Numărul de elevi ('000)	618,4	603,4	578,7	546,6	517,0	491,5	461,0	436,1	413,7

Domeniu/Indicator	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
În clasele primare (clasele 1-4)	224,5	212,6	198,9	184,2	171,0	160,5	151,7	145,4	143,4
Urban	80,8	74,6	69,3	64,5	60,8	57,2	54,9	53,7	54,0
Rural	143,7	138,0	129,6	119,7	110,3	103,3	96,9	91,7	89,4
Băieți	114,6	109,1	102,1	94,9	88,0	81,5	78,4	75,3	...
Fete	109,9	103,5	96,8	89,3	83,0	79,0	73,3	70,1	...
În clasele gimnaziale (clasele 5-9)	319,0	308,0	295,2	280,4	267,5	254,2	239,5	222,9	207,5
Urban	128,1	122,7	116,4	108,1	100,9	94,2	87,3	80,6	75,2
Rural	190,9	185,3	178,8	172,3	166,6	160,0	152,1	142,3	132,3
Băieți	161,3	155,7	149,4	143,1	136,2	130,0	122,4	114,1	...
Fete	157,7	152,3	145,8	137,3	131,3	124,2	117,1	108,8	...
În clasele 10-11(12))	71,9	80,0	81,9	79,4	76,0	74,4	67,4	64,0	62,9
Urban	45,2	51,2	52,1	49,8	46,8	46,6	44,0	41,5	39,4
Rural	26,8	28,8	29,8	29,6	29,2	27,8	23,4	22,4	23,4
Băieți	31,6	35,2	36,0	34,4	32,7	31,9	28,5	27,2	...
Fete	40,3	44,8	45,9	45,0	43,3	42,5	39,0	36,8	...
Școlile speciale									
Numărul de elevi ('000)	4,9	4,8	4,8	4,9	4,5	4,3	4,0	3,8	3,6
Învățământul secundar profesional									
Numărul de instituții	82	83	83	81	78	78	75	75	75
Admiterea ('000)	16,7	16,5	16,7	15,6	15,4	15,5	16,2	15,3	13,4
Absolvenți ('000)	15,4	14,9	15,5	14,7	11,3	14,5	12,9	13,0	12,8
Numărul de elevi ('000)	23,0	22,6	22,8	22,7	25,0	23,7	24,5	24,3	22,2
în instituții de stat	22,5	22,1	23,0	22,5	24,9	23,4	24,3	24,1	22,1
în instituțiile nestatale	0,5	0,5	0,4	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,1
băieți	14,6	14,3	14,2	14,1	15,9	15,3	16,1	16,1	...
fete	8,4	8,4	8,6	8,6	9,1	8,4	8,4	8,2	...
Cadre didactice ('000)	2,3	2,2	2,2	2,3	2,4	2,5	2,4	2,3	2,2
Învățământul mediu de specialitate									
Numărul de instituții	67	63	60	56	51	49	49	47	47
de stat	44	43	45	43	42	42	43	41	41
nestatale	23	20	15	13	9	7	6	6	6
Admiterea ('000)	5,5	5,1	10,0	10,6	10,7	9,9	10,1	10,7	9,4
din care în bază de contract	2,1	2,0	5,2	5,7	4,9	5,0	4,8	4,4	...
Absolvenți ('000)	6,6	5,1	4,3	3,5	4,9	3,8	6,4	6,6	7,1

Domeniu/Indicator	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Numărul de elevi ('000)	17,0	15,2	18,7	23,6	27,1	30,2	31,3	32,7	32,2
în instituțiile de stat	14,0	12,5	16,9	21,5	24,7	27,9	28,8	30,1	29,8
în instituțiile nestatale	3,0	2,7	1,8	2,2	2,4	22,9	24,1	2,6	2,4
băieți	7,2	6,5	8,2	10,5	12,0	13,2	13,7	14,4	...
fete	9,8	8,7	10,5	13,1	15,0	17,0	17,6	18,3	...
Cadre didactice - total ('000)	2,0	1,7	1,8	1,9	2,0	2,0	2,0	2,4	2,5
Învățământul superior									
Numărul de instituții	47	45	40	35	35	31	31	31	33
de stat	16	17	17	18	18	17	17	17	19
nestatale	31	28	23	17	17	14	14	14	14
Admiterea ('000)	24,7	28,1	30,2	31,9	34,6	25,9	23,8	23,9	21,2
din care în bază de contract	19,6	22,3	24,2	25,3	22,4	18,1	15,6	13,9	10,5
Absolvenți ('000)	11,3	12,5	14,5	15,3	15,3	17,4	17,0	20,0	29,6
Numărul de studenți ('000)	86,4	95,0	104,0	114,6	126,1	128,0	123,0	114,9	109,9
în instituțiile de stat	63,5	71,2	80,9	93,6	104,4	106,7	102,0	93,1	90,3
în instituțiile nestatale	22,9	23,8	23,1	21,0	21,7	22,7	21,0	21,8	19,6
bărbați	36,9	41,2	44,0	46,3	53,1	53,8	50,6	48,5	...
femei	49,5	53,9	60,0	68,2	73,0	74,2	72,4	66,4	...
cadre didactice - total ('000)	5,3	5,5	5,7	5,9	5,8	5,7	5,6	5,4	5,5

Note:

* Datele sunt ponderate și reprezentative la nivel național.

** Pragurile sărăciei sunt calculate pe adult echivalent pe lună, dacă nu se indică alt mod.

*** Ajustat la paritatea puterii de cumpărare. Valori per capita, pe lună.

Sursa: Rapoarte privind sărăcia și impactul politicilor. Ministerul Economiei, 2004–2009.

Anexa 2. Distribuirea alocărilor de mijloace financiare pe programe de cheltuieli în domeniul educației pe anii 2010–2013

Denumirea programului	Total cheltuieli publice (mii lei) (cu investiții)		Prognoza (mii lei) (fără investiții)			Ponderea fiecărui program în suma totală a cheltuielilor din sector (%)		
	2009 executat	2010 aprobat	2011	2012	2013	2011	2012	2013
Programul I "Educația preșcolară"		1289186,8	1301008,6	1321855,2	1343652,7	19,8	19,9	20,1
Programul II "Învățământul secundar"		3539118,1	3480094,3	3528144,0	3557513,7	53,0	53,2	53,2
Programul III "Învățământul mediu de specialitate"		307126,8	303637,6	303637,6	303637,6	4,6	4,6	4,5
Programul IV "Învățământul superior"		841300,5	846500,5	846500,5	846500,5	12,9	12,8	12,6
Programul V "Învățământul postuniversitar"		78337,6	78137,6	78137,6	78137,6	1,2	1,2	1,2
Programul VI "Perfecționarea cadrelor didactice și de conducere"		16551,4	4937,6	4937,6	4937,6	0,1	0,1	0,1
Programul VII "Educația extrașcolară"		501113,9	502439,0	507749,8	513301,3	7,7	7,7	7,7
Programul VIII "Managementul și administrarea în domeniul educației"		31717,1	31930,9	32155,0	32390,2	0,5	0,5	0,5
Programul IX "Instruirea cadrelor dotate în rețeaua "Educație și Cercetare"		14278,2	13111,6	13111,6	13111,6	0,2	0,2	0,2
Total pe programe		6618730,4	6561797,6	6636228,9	6693182,9	100,0	100,0	100,0
<i>Finanțate de la :</i>								
Bugetul de stat, inclusiv:		1898109,4	1829513,3	1849513,3	1849513,3	27,9	27,9	27,6
Cheltuieli de baza		1357106,5	1299592,6	1319592,6	1319592,6	19,8	19,9	19,7
Fonduri și mijloace speciale		518720,7	529920,7	529920,7	529920,7	8,1	8,0	7,9
Proiecte investiționale finanțate din surse externe		22282,2				0,0	0,0	0,0
Bugetele UAT		4720621,0	4732284,3	4786715,6	4843669,6	72,1	72,1	72,4
BASS								
FAOAM								
TOTAL sector		6618730,4	6561797,6	6636228,9	6693182,9	100,0	100,0	100,0

Anexa 3. Lista indicatorilor de evaluare și monitorizare

Direcția prioritară 1. Asigurarea unei dezvoltări durabile a sistemului de învățământ

Nr. crt.	Indicatorii de monitorizare	Sursa
1.	Cheltuielile bugetului consolidat pentru învățământ ca pondere în PIB, %	MF
2.	Cheltuielile publice (curente și investiții capitale) pentru învățământ pentru un elev ca pondere în PIB pe cap de locuitor, %	MF
3.	Cheltuielile publice (curente și investiții capitale) pentru educația preșcolară pentru un elev ca pondere în PIB pe cap de locuitor, %	MF
4.	Cheltuielile publice (curente și investiții capitale) pentru educația primară pentru un elev ca pondere în PIB pe cap de locuitor, %	MF
5.	Cheltuielile publice (curente și investiții capitale) pentru educația secundară generală (gimnaziu, liceu, școala medie) pentru un elev ca pondere în PIB pe cap de locuitor, %	MF
6.	Cheltuielile publice (curente și investiții capitale) pentru educația nonformală pentru un elev ca pondere în PIB pe cap de locuitor, %	MF
7.	Cheltuielile publice (curente și investiții capitale) pentru educația secundară profesională pentru un elev ca pondere în PIB pe cap de locuitor, %	MF
8.	Cheltuielile publice (curente și investiții capitale) pentru educația medie de specialitate pentru un elev ca pondere în PIB pe cap de locuitor, %	MF
9.	Cheltuielile publice (curente și investiții capitale) pentru un student ca pondere în PIB pe cap de locuitor, %	MF
10.	Salariul mediu lunar în învățământ, lei	BNS
11.	Salariul mediu lunar în învățământ în raport cu salariul mediu lunar al unui salariat în economie, %	BNS
12.	Rata științei de carte la persoanele de 15–24 ani, %	BNS

Direcția prioritară 2. Extinderea accesului la educația timpurie de calitate

Nr. crt.	Indicatorii de monitorizare	Sursa
1.	Rata brută de cuprindere a copiilor în învățământul preșcolar (total, urban și rural), %	BNS
2.	Rata netă de cuprindere a copiilor în vârstă de 3-6 ani în învățământul preșcolar (total, urban și rural), %	BNS
3.	Rata de participare a copiilor în vârstă de 5–6 ani în programe preșcolare obligatorii (total, urban și rural), %	BNS
4.	Rata copiilor înscriși în clasa I care au frecventat programe de educație timpurie (total, urban și rural), %	ME
5.	Numărul instituțiilor preșcolare	BNS
6.	Numărul de locuri în instituțiile preșcolare	BNS
7.	Numărul de copii în instituțiile preșcolare	BNS
8.	Numărul de cadre didactice în instituțiile preșcolare	BNS
9.	Numărul de servicii educaționale alternative oferite copiilor în vârstă de până la 7 ani	ME
10.	Numărul de servicii de asistență socio-psiho-pedagogică instituite pentru familia cu copii mici	ME
11.	Numărul de copii orfani educați în familii	ME

Direcția prioritară 3. Formarea și dezvoltarea de școli prietenoase copilului

Nr. crt.	Indicatorii de monitorizare	Sursa
1.	Numărul de elevi, separat pentru învățământul primar și gimnazial	BNS
2.	Numărul de cadre didactice, separat pentru învățământul primar și gimnazial	BNS
3.	Rata brută de cuprindere în învățământul primar, %	BNS
4.	Rata netă de cuprindere în învățământul primar, %	BNS
5.	Rata brută de cuprindere în învățământul gimnazial, %	BNS
6.	Rata netă de cuprindere în învățământul gimnazial, %	BNS
7.	Raport elevi/profesor, total, urban și rural (separat pentru învățământul primar și gimnazial)	
8.	Cota învățătorilor din învățământul primar care au calificarea necesară, %	ME
9.	Cota învățătorilor din învățământul secundar general care au calificarea necesară, %	ME
10.	Raportul elev/profesor pe niveluri: primar, gimnazial și liceal (mediu), %	ME
11.	Indicatorul repetenței	ME
12.	Indicatorul de menținere a contingentului de elevi, cl. 1–4, cl. 5–9, cl. 10–12	ME
13.	Eficiența exprimată ca durată reală de instruire în procente față de durată prescrisă, %	ME
14.	Cota elevilor care au atins standardul național stabilit la sfârșitul claselor a 4-a și a 9-a, %	ME
15.	Cota copiilor care sunt alimentați în școală, %	ME
16.	Ponderea profesorilor cu studii universitare, %	ME
17.	Nivelul de utilizare a tehnologiilor informaționale și de comunicare în școli	ME
18.	Numărul și cota absolvenților de gimnaziu care nu-și continuă studiile, %	ME
19.	Rata elevilor înrolați în programul de fortificare a sănătății și promovare a educației pentru sănătate, %	ME
20.	Indicii sănătății elevilor	MS
21.	Cunoștințele și capacitățile elevilor în domeniul fortificării sănătății pentru respectarea unui mod de viață sănătos	ME
22.	Cota copiilor ce frecventează instituțiile extrașcolare de toate tipurile, %	ME
23.	Numărul de instituții educaționale nonformale și capacitatea lor	ME
24.	Numărul de angajați în instituțiile extrașcolare	ME
25.	Numărul de organizații neguvernamentale cu acțiuni educaționale și copiii antrenați în aceste programe	ME

Direcția prioritară 4. Educația și susținerea copiilor aflați în dificultate

Nr. crt.	Indicatorii de monitorizare	Sursa
1.	Numărul de instituții rezidențiale	ME
2.	Numărul de copii în instituțiile rezidențiale	ME
3.	Numărul de copii care au beneficiat de servicii de prevenire a abandonului și instituționalizării	ME
4.	Numărul de copii reintegrați în familie	ME
5.	Numărul de copii reintegrați în școala generală	ME
6.	Numărul de copii aflați în sistemul de servicii alternative de educație și îngrijire	ME
7.	Numărul de copii cu cerințe educaționale speciale neșcolarizați	ME
8.	Durata de ședere a copiilor aflați în situații deosebit de dificile în instituțiile rezidențiale	ME
9.	Numărul de angajați în instituții rezidențiale	ME
10.	Numărul de cadre care au beneficiat de pregătire profesională	ME
11.	Dotarea didactico-metodică a instituțiilor rezidențiale	ME
12.	Cota cadrelor didactice calificate care activează în domeniile asistenței copiilor aflați în situații deosebit de dificile, %	ME

**Direcția prioritară 5. Sporirea nivelului de pregătire profesională în învățământul
vocațional și tehnic**

Nr. crt.	Indicatorii de monitorizare	Sursa
1.	Numărul de școli vocaționale și tehnice	BNS
2.	Numărul de licee vocaționale și tehnice	BNS
3.	Numărul de colegii	
4.	Numărul de elevi în școlile vocaționale și tehnice, inclusiv pe baza de contract	BNS
5.	Numărul de elevi în liceele vocaționale și tehnice, inclusiv pe baza de contract	BNS
6.	Numărul de elevi în colegii, inclusiv pe baza de contract	
7.	Cota absolvenților de gimnaziu înmatriculați în învățământul vocațional și tehnic, %	BNS
8.	Cota absolvenților liceelor vocaționale și tehnice care au susținut examenele de bacalaureat profesional, %	ME
9.	Cota absolvenților colegiilor care au susținut examenele de bacalaureat, %	ME
10.	Cota elevilor din învățământul vocațional și tehnic ce beneficiază de burse din partea statului, %	ME
11.	Raportul elevi/cadru didactic în învățământul vocațional și tehnic	BNS
12.	Cota elevilor asigurați cu cămin, %	ME
13.	Cota elevilor care în primul an după absolvirea instituției de învățământ vocațional și tehnic au fost încadrați în câmpul muncii conform calificărilor obținute, %	ME MEC

**Direcția prioritară 6. Integrarea învățământului superior în spațiul european al învățării și
cercetării**

Nr. crt.	Indicatorii de monitorizare	Sursa
1.	Numărul de instituții de învățământul superior	BNS
2.	Numărul de cadre didactice	BNS
3.	Numărul de studenți în învățământul superior	BNS
4.	Cota absolvenților ciclului I (studii de licență) înmatriculați în ciclul II (studii de masterat), %	ME
5.	Cota disciplinelor opționale în planurile universitare de studii, %	ME
6.	Cota studenților ce au participat în programele de mobilitate, %	ME
7.	Cota cadrelor didactice ce participat în programele de mobilitate, %	ME
8.	Cota programelor de studii ce au trecut acreditare internațională	ME
9.	Cota studenților ce beneficiază de burse din partea statului, %	ME
10.	Cota studenților ce își fac studiile în bază de contract, %	BNS
11.	Cota studenților ce au fost repartizați de stat la locuri de muncă, %	ME
12.	Cota studenților asigurați cu cămin, %	ME
13.	Cota studenților care în primul an după absolvirea instituției au fost încadrați în câmpul muncii conform calificărilor obținute, %	ME, MEC
14.	Cota studenților care fiind înmatriculați la anul I absolvă instituția de învățământ	ME
15.	Raportul studenți/cadru didactic în învățământul superior	ME

Dirrecția prioritară 7. Extinderea și diversificarea sistemului de instruire a adulților

Nr. crt.	Indicatorii de monitorizare	Sursa
1.	Numărul de instituții de instruire a adulților	ME
2.	Numărul de servicii de instruire a adulților	ME
3.	Numărul de cursuri acreditate de instruire a adulților	ME
4.	Numărul de adulți care urmează o formă de instruire continuă	ME

Note:

BNS – Biroul Național de Statistică;

ME – Ministerul Educației;

MF – Ministerul Finanțelor;

MEC – Ministerul Economiei;

MS – Ministerul Sănătății.